

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

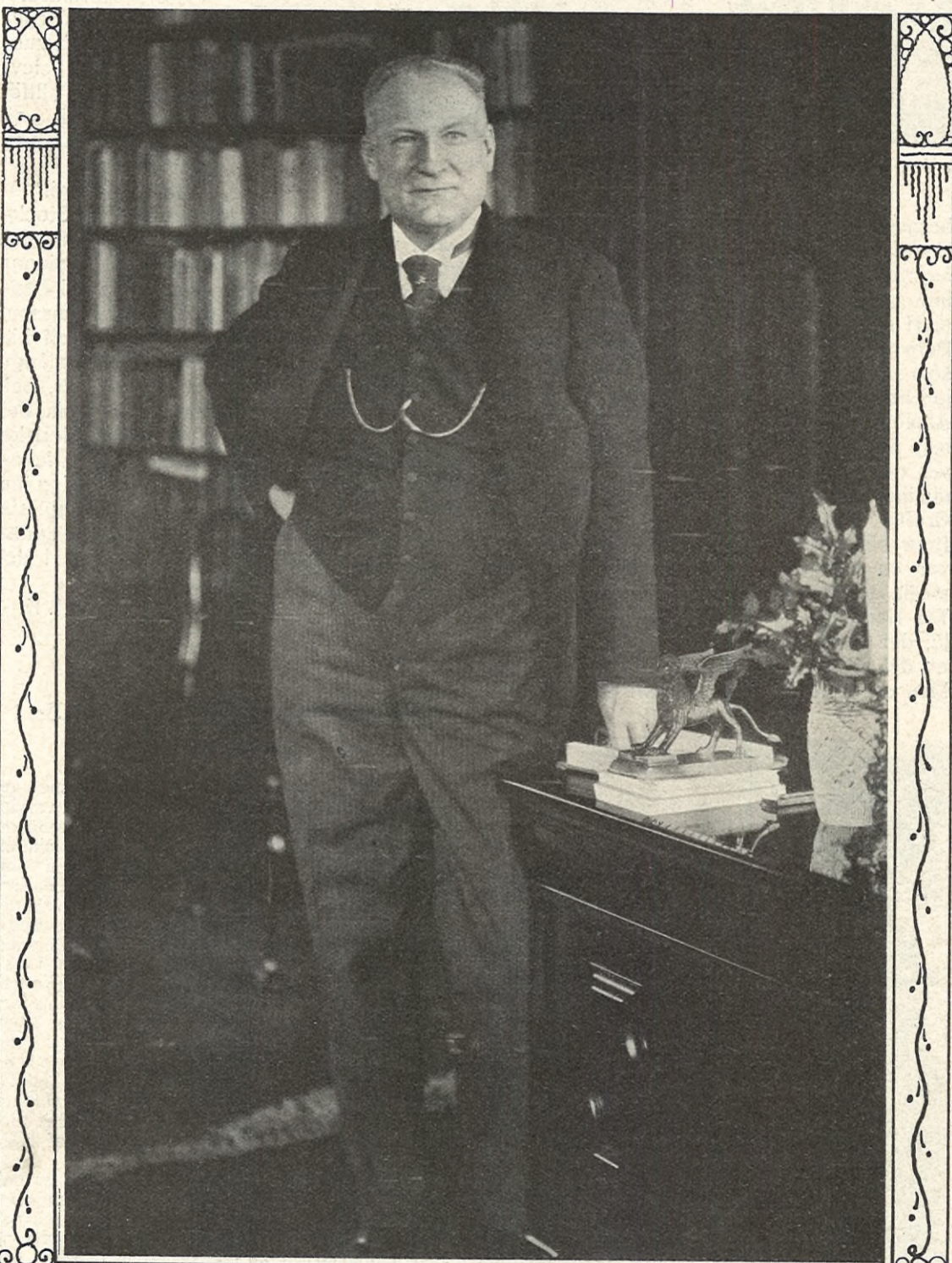
Idun

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 26 NOVEMBER 1916.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

Fyra decennier hos Thalia.

NILS PERSONNE.

Porträtt taget för Idun med anledning af konstnärens sceniska 40-årsjubileum.
E. Holmén foto.

NÄR VI STIGA IN TILL INTENDENTEN Nils Personne i hans klädloge i Dramatiska teatern, har skådespelaren redan börjat göra de första förberedelserna för grimeringen till sin roll i dagens program. Det är söndag och matiné, vid hvilken Per Staafts "Ett lysande parti" skall ges. Tiden är alltså knappt tillmätt för ett samtal; hur skola fyrtio års rika erfarenheter kunna pressas ihop i ett nötskal?

En skådespelares loge är en del af honom själf eller åtminstone af hans sceniska gärning och intendenten Personnes bär denna kultiverade och gedigna prägel, som man kan vänta finna hos en man af hans omfattande bildning och beläsenhet. På väggarna porträtt af den svenska dramatikers storheter, Torsslow, Almlöf, Emelie Höggvist och många flera, som stå närmare vår tid, och som icke alla kunna räknas bland de största, men som tydligen kommit dit för det goda kamratskapets skull. Helt undanskymd i en vrå skymtar en Cyrano de Bergerac, det är verkligen blygsamt af herrn i huset att placera sig själf i en af glansrollerna öfver halvhyllan.

När man sitter där midtemot intendenten Personne har man det intrycket, att scenen sträcker sig ända hit. Garderobiärer och andra funktionärer vid teatern uppträda som bipersoner med en eller två repliker, medan man väntar på att karaktärsskådespelet Nils Personne skall upprullas inför ens ögon. Publiken är visserligen fordrande, men den nöjer sig dock oftast med "det allvarliga skådespelet med lyckligt slut", som den när allt kommer omkring känner sig bäst hemmastadd med. Och så torde de 40 teateråren med fog kunna rubriceras.

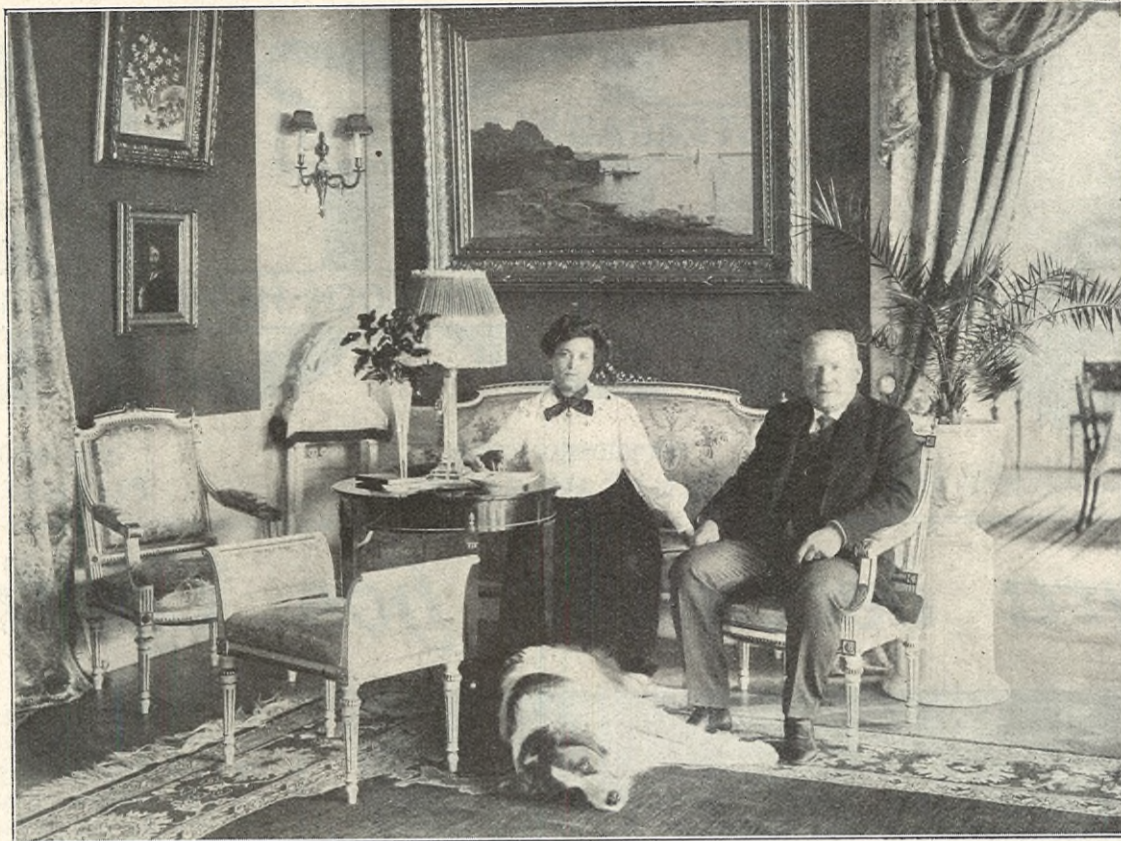
— Ja, hvad skall jag egentligen tala om, säger intendenten Personne och gör en grimas, som vi alla känna igen och uppskatta från hans komiska roller. — Fjärde bandet af mitt teaterhistoriska arbete kommer ut i dagarna, det är det nyaste jag kan berätta, det behandlar tiden 1818—1827, en guldålder för vår teater, då baron Åkerhielm och grefve Lagerbielke förde spiran. Jag är nästan förvånad själf, att jag har fyra band teaterhistoria bakom mig. Början gjordes för flera år sedan, då Borgarskolan ville ha föreläsningar öfver den svenska teaterns utveckling och man hade fått klart för sig att jag var rätt mannen. Gustavianska tiden hade jag noggrant reda på och så började jag forska vidare, ja, sen var intresset väckt. Då Teaterförbundet anordnade sin riksvecka för ett par år sedan höll jag föreläsning om den svenska teaterns uppkomst och utveckling och så begärdes det, att jag skulle trycka mina föredrag. Så småningom blef det en

bok, den första, och nu har det som sagdt vuxit till fyra volymer.

Det förvånar ingen, som känner intendenten Personnes vittra inbressen, att det "blef en bok" och till och med flera. Som översättare af teaterstycken står han bland de främste och för 40-årsjubileet hade han själf valt som del af programmet Kleists "Den sönderslagna krukän", som han översatt och där han har en af sina glansroller, bydomaren Adam. Andra hälften af jubileumsföreställningen upptogs af Molières "De löjlige preciosaerna", där Personnes Mascarille roar genom sin oemotståndliga komiska kraft.. Mascarilles ande svärfvar reden nu öfver logen, ity att hans lockade allongeperuk står på bordet, hans långskafade guldbeslagna käpp med den ljusblå bandrosen slöder sig nonchalant mot väggen, hans "rabat" samsjes broderligt med de två mässingsplattorna, som på scenen gälla för louisdor.

— Rollerna, glansrollerna, under 40 år? herr Personne leker med de falska guldstyckena och mediterar svaret. Den första glansrollen var väl Duval i "Duvals skilsmässa". Någon debut kan jag knappast tala om. Det var alltid bestämdt, att jag skulle bli aktör, och jag hade så bra förspändt i de högre regionerna inom teatervärlden på den tiden, att det fanns ingen tvekan om att jag hörde till scenen från det ögonblick jag satte foten på den. Från de första åren vid teatern minns jag också Trissolin i "Lärdt folk i stubb", det var en rolig roll, en verkligt rolig roll. Figaro i "Figaros bröllop" har också hört till mina favoriter. Med den har jag en gång gjort stor succès i Göteborg, fast det var långt senare. Stycket gick 20 gånger och det räddade den Castegrenska turnén. Tänk 20 gånger i Göteborg! Det blef telegrafiskt anbud om gästspel i Hälsingfors, men jag ville inte just då, skulle gifva mig och fara till Italien. Annars har jag gästspelat i Norge och Danmark och äfven i Berlin tillsammans med Betty Hennings. Som doktor Rank. Den rollen gaf jag också i Kristiania och gjorde mycken lycka. Genom ett egendomligt sammanträffande tycks min mask ha varit så godt som porträttlik den verkliga förebilden som Ibsen användt för doktor Rank. Det hade jag naturligtvis ingen aning om, ty masken var helt och hållet konstruerad ur min uppfattning af rollen. Och i Berlin kommo tyska skådespelare och ville veta hur jag bar mig åt med maskereringen för doktorn. Det är mycket enkelt, mina herrar, sade jag, ingenting annat än era inhemska tyska produkter, som införskrifvas till Stockholm från Berlin.

— Hvad jag kreerat för svenska roller? Ja, det är inte så få. Inte många Strind-

Herr och fru Nils Personne i salongen i Villa Vivibacka

bergssaker, fast Strindberg ville, att jag skulle spela Kaptenen i "Dödsdansen", då jag var vid Svenska teatern. Men den kom inte upp då. I "Gillels hemlighet" har jag gjort narren. Och då skref en kritiker: "Herr Personne var förträfflig i sin gamla glansroll som narren". Och det gladdede mitt hjärta, ty jag hade aldrig gjort rollen förr, men det var Almlöf, som spelat den sista gången före mig på gamla Dramaten. En annan narroll var den i "Kung Kristian II" af Adolf Paul, utmärkt stycke, gick på gamla Dramaten. Grefve Skytt i "Gurli" har jag spelat mot flera olika Gurli, bl. a. Ellen Hartman, det var en publikpjäs. En roll som jag gärna skulle spela om igen är gubben Winkler i Tor Hedbergs "Guld och gröna skogar" — ja, det är så många roller under denna tid, att det är inte godt att komma ihåg dem alla. Men om ni frågar mig om den svenska dra-

Nils Personnes villa Vivibacka å Stocksund.

matiken, så vill jag bara säga, att under den tid jag var Dramatens chef gafs 50 premiärer och af dem var det 38 svenska original — så nog kan man spela de svenska författarna.

Det är sant, att det blef för långt att räkna upp roller, men det är många af färskt datum som man minns, från Shakespeare- och Ibsen-pjäser, från Shaw och Molière.

Intendenten Personnes verksamhet som teaterchef, regissör, föreläsare, författare och ledare af unga dramatiska adepterna i elevskolan är alltför mångsidig för att kunna rymmas i en kort resumé.

Idun har tagit några bilder från det vackra hemmet vid Stocksund, villan Vivibacka, som fått namn efter fru Personne, den stockholmarna minnas från den tid hon var premiäraktress vid Dramatiska teatern och hette Amanda Jansson. Det Personneska hemmets kärna är ett bibliofilbibliotek, som hopbragts under många års kärleksfullt sysslande med böcker, och där intendenten Personne kan finna det mesta af sitt material för de teaterhistoriska forskningarna, som mer och mer bli hans favoritsysselsättning. Kultur och bildning ha alltid varit den grundval, som han byggt sin sceniska framställning på, och dessa egenskaper ha kommit till synes lika väl i det hem han skapat som i hans konst.

ETH. K.

Nils Personnes 40-årsjubileum

som scenisk konstnär firades i måndags med en recitföreställning å Dramatiska teatern hvarvid, som å annat ställe nämnes, ett genomgående klassiskt program tjänstgjorde nämligen Heinrich v. Kleists lustspel "Den sönderslagna krukän" och Molières safar "De löjlige preciosaerna". Jubilarens ypperliga karaktärisering af den listiga och skurkaktiga men efterhand genomskådade bydomaren i det förstnämnda stycket och hans Mascarille i det senare äro sedan länge kända för huvudstadspubliken som ett par af konstnären bästa skapelser inom genren. Och intrycket af traditionsfast och strängt skolad människoframställning fanns äfven nu i fullt mått. De båda preciosaerna återgäfvos nu som tillföre af fröken Schildknecht och fru Zanderholm, och särskildt är den förstnämnda utmärkt i sitt betonande af den lilla kokettens fåfänga och genom tidens förvända uppfostran narraktiga uppfattning af bildning och förfining.

Jubilaren hyllades med talrika lagerkransar och blommor från en fullsatt salong, i hvilken märktes många habituärer från äldre teaterfider. Och naturligtvis smattrade applåderna. Hyllningen på scenen kulminerade i teaterchefens hjärtligt och varmt framförda ord till den utmärkte konstnären — så följde mera blommor, mera upplåder — och den angenäma kvällen var förbi.

ARIEL.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 9.—
Halvt år.....	< 3.50	Halvt år.....	> 5.—
Kvartal.....	< 1.75	Kvartal.....	> 2.50
Månad.....	< 0.75	Månad.....	> 0.90

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonnspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
30 öre efter text.	Utländska annonser:
35 öre å textside.	35 öre efter text. 40 öre
20% förhöjning för särsk. begärd plats.	å textside. 20% förh. för särsk. begärd plats.

En stund i Edvard Berggrens ateljé.

Med anledning af konstnärens 40-årsdag.

VISSA KONSTNÄRER, DET må nu gälla pennans, penselns eller mejselns, påminna om frumslagare, företrädesvis basfrumslagare. De dunka frentiskt på reklamrummans skinn så fort de frambragt en bok, en tafla eller en gipsgubbe: "kom och läs, kom och se — ett mästerverk, godt folk, det yppersta som gjorts på många år, kan inte öfverträffas af någon annan... och ve eder, om ni inte tycker som jag... bom! bom! bom!"

Det är kusligt med sådana människor, därför att — som en känd konstnär sa en gång i sin glada ungdom om kalfvarne i sparrissängen — de förärfva landskapet.

Men till all lycka finns deras välgörande motsats: den talangfulle konstnären, som arbetar tyst och ihärdigt och aldrig gör något buller vare sig af sina verk eller sig själf.

Till denna sympatiska människogrupp hör Edvard Berggren. Hans fel skulle möjligen vara att han är väl mycket försvunnen och därigenom mindre uppmärksam än sina högröstade kolleger.

I dessa dagar öppnar han emellertid en vacker utställning af ett antal af sina verk i Hultbergs konsthandel. Mannen fyllde nämligen 40 år den 20 dennes — och jag misstän-

Prins Carl. Efter en i dagarna utförd oljemålning af Edvard Berggren.

Ateljé jæger foto.

ker att detta är hans första separatutställning. Skulle det händelsevis vara den andra, så är det lika märkvärdigt, eftersom det eljes hör till ordningen för dagen att artisterna icke öfvervunnit sin gröna ungdom, förrän de börja trakassera folk med separatutställningar.

Edvard Berggren, som företrädesvis ägnar porträttmåleri sin soignerade pensel, framträder här med idel mogna verk, det senaste ett porträtt af prins Carl i Västgöta regementes uniform, afsedt som gåfva till nämnda regemente, hvars öfverste Västgötaherligen är. Ett annat af utställningens porträtt och tvifvelsutan det starkaste konstverket är bilden af den böhmiske artisten F. X. Ančik, måladt i Florens våren 1913 och exporneradt på internationella konstutställningen i München samma år. Det är hållet i en varmt rödbrun ton och synnerligen själfullt karakteriseradt. Bland det stora antal porträttkonstnären utförd under åren må i öfrigt anföras: grefve M. Brahes på Ryboholm, friherrinnan Mary Reuterswärds, f. Nordenfalk, och arkitekten T. Stenbergs.

En pikant utförd teckning af hans hand, "Slina", till hvilken skådespelerskan fru Slina

FRÅN SKUGGAN.

I.

JAG HAR DIG BLOTT PÅ GATANOFTASETT i solen spänstigt gå, men helt du fått mig fången. Många näfter har jag stått och sett hur du ditt hår till natten redt,

har sett, hur du har lampan släckt och lett mot månen, innan du till hvila gått. Jag är en gammal man — mitt hår är grått — för gammal att ha trott, hvad nu har skett;

men hjärtat talar sant: jag älskar dig. Så har du okänd kunnat fånga mig, så saft i brand mitt åldersvala blod,

att jag lik en förälskad gymnasist, som i sin kärlek all besinning mist, vid ditt hus ofta hela natten stod.

II.

I skuggan af en lönn i parken där med blicken fäst vid dina fönster står jag, medan klockan många timslag slår. En skymt af dig är allt hvad jag begär.

Jag kunde lätt få veta, hvem du är, men vill det ej. I solens ljus du går, i skuggan vandrar jag, och många år oss skilja åt. Du är mig mycket kär —

det är mig nog. Så länge blott jag ser en enda liten skymt af dig, ej mer begär jag, nöjd att här i skuggan stå

och se ditt ljusa hår i lampans sken och höra prasslet af den gröna gren, som vinden låter mot ditt fönster slå.

III.

Och fällde du så ned din rullgardin liksom en obevekligt sänkt ridå, som ej en ovalionsapplåd kan få att än en gång i höjden gå, ej hvin

af starka bravorop, ej höga skrin på primadonnan, vill jag ändå stå och stirra på gardinens täta blå och hviska med en stämma öm och fin:

"Förlåt mig, kära, att jag står här kvar. Jag önskar dig de rosor, lifvet har förmenat mig. Jag önskar dig det ljus,

som solen aldrig på min stig har stänkt, allt godt, som lifvet aldrig gifmildt skänkt den man, som står i skuggan af ditt hus."

HANS TORNELL.

S:ta Birgittaskolan Regeringsgatan 19-21
Textilarbeten. Gardiner, Linneutstyrslar, Broderier och Spetsar i största urval.

Mattor, Gardiner, Möbelyger, Dräkttyger.
Konstnärligt verkningsfulla mönster och färgsättningar. Prover sändas till påseende. Angiv noga vad som önskas.
Kenstfliten, G:la Högskolan, G:teberg.

Konstnären Edvard Berggren i sin ateljé. E. Holmén foto.

Hedberg suttit modell, ingick i det af Idun för några år sedan utgifna julnumret *Stockholmskan*. Bilden upptogs sedan i ett af Berliner Tage-Blatts söndagsnummer, i hvilket det förekom i en serie illustrerade kåserier öfver kvinnotyper i Europas olika hufvudstäder. Edvard Berggrens teckning fick där representera den unga stockholmsdamen — och det blef utan öfverdrift sagdt en mycket intagande sådan.

"Jag vågar påstå att jag varit rätt flitig i mitt kall," yttrar han, där vi en af de få soliga novemberdagarna sitta i hans i grannskapet af Fredrikshof och den nya diplomatstaden belägna ateljé, medan hans gäst söker få honom att tala litet om sig själf och sin konst för den här artikels räkning. Men om sin konst och om konsten i allmänhet blir det just inte mycket sagdt. Edvard Berggren är ett stycke af en diplomat, inte bara till sitt yttre. Han bekänner sig till den Goetheska sentensen: "Bilde, Künstler, rede nicht".

Så mycket röjer han i alla fall att han åren 1910—1913 vistades i Italien på grund af att han erhållit Konstakademiens stora stipendium. Afven i Bayern, Österrike och Tyskland idkade han under dessa år konststudier, men Italiens kultur, folk och natur fängslade honom dock med de starkaste banden. Det var gifvande år för hans konstnärliga utveckling, och på samma gång blef han i tillfälle att se åtskilligt af det italienska familjelivet "innanför murrarna", särskildt inom mondäna kretsar. Bland skandinaverna, med hvilka han kom i beröring, erinrar han sig särskildt den norske konsthistorikern Lorenz Dietrichson, hvilken då blifvit fullständigt blind; men D:s förtrogenhet med Roms skulptur och arkitektur gjorde att han kunde, strykande med fingrarna öfver konstverken, känna deras skönhetsvärde; sålunda vandrade han alljämt omkring på Tiberstadens klassiska grund, fördjupad i studier och undersökningar, medan han med känseln öfverförde konstverkens linjer och proportioner till sin inre syn.

När Edvard Berggren kommer in på sina minnen från Capri-vistelsen får hans blick ett soligt skimmer. Han förtäljer om Capris speciella madonna, en kolossal guldglänsande dam, hvilken står utanför en liten kyrka på Tiberii klippa och lyser i solskenet långt ut till haf. Befolkningen på ön firar en gång om året en anime-

rad fest till hennes ära, en halft profan, halft religiös fest, som räcker genom natt och dag och utgöres af dans, sång, musik m. m. på Capris paradiska slutningar och där den naiva sydländska lifsglädjen utvecklar en charm och en poesi, som vi nordbor ha svårt att föreställa oss. Det hela utmynnar i en lysande procession, hvarvid madonnan, nu ställföreträdd af en mindre sådan, bäres utefter hamnen för att åt Capris folk välsigna hafvet och fisket, och som sluteffekt afbrännes ett briljant fyrverkeri.

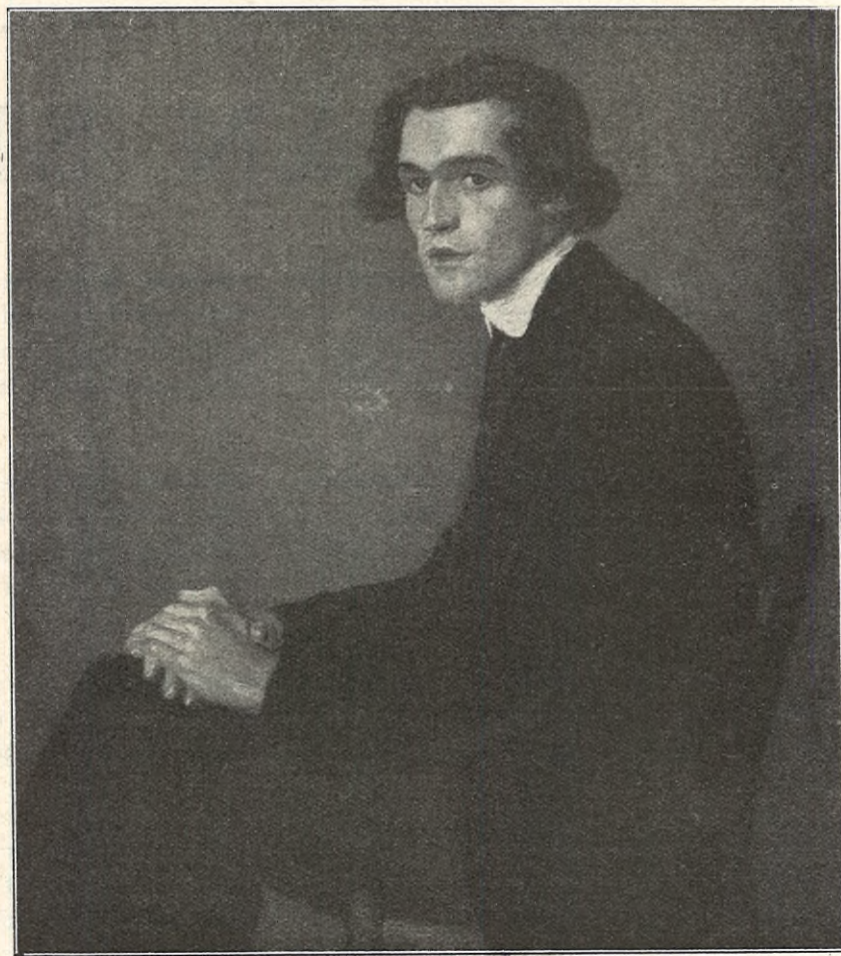
Man skiljes icke gärna från ett folk och en natur, som erbjuda Capris många förtrollande behag, och för en konstnär af Edvard Berggrens förnäma, skönhetsdyrkande läggning måste skilsmässan ha varit bitter.

Men han hade förstas Neapel, Rom och Florens att trösta sig med som öfvergång till den sträfvare nord.

Under hans första utrikesår, alltså 1911, deltog han i den stora jubileumsutställningen i Rom, men plötsligt förmörkades den festliga sommaren därstädes af kolerans spöke. Allt hvad främlingar hette flydde från den smittade staden och vår unge målare begaf sig också därifrån. På vägen norrut insjuknade han emellertid i kolera och blef aflyft från tåget i tyrolerstadens Bozen, där han fick ligga i fem dygn och återhämta sig, innan han kunde fortsätta färden. Samma morgon som han skulle bege sig af, tillspordes han af läkaren med hvilket tåg han ämnade fara. Läkaren fick den önskade upplysningen, men afrådade då konstnären och anvisade honom ett annat, mindre uppmärksammat tåg, tilläggande att alla stadens journalister och ett par kameror ämnade anfalla honom med en intervju nere på perrongen, emedan han var — "Tyrolens första kolerafall". Afresan skedde också fullt inkognito och resenären hade därtill nöjet att i förbifarten uppfånga en skymt af de å perrongen lurande journalisterna.

Pratstunden i den hemtrefliga ateljén är förbi. Klockan i Oscarskyrkans magra torn slår två och samtidigt ringer en modell på dörren. Nyligen var det en prins af blodet, som kom, nu är det kanske en greffe eller grefvinna eller en nyvorden juvelförgiftad gulaschbaronessa. Det sistnämnda vill jag dock inte önska artisten, därtill är hans konst alldeles för god. — Jag aflägsnar mig diskret, men hinner i alla fall uppfånga en skymt af en ung dam som ser charmant ut och af hvilken det sannolikt vid det här laget håller på att framträda ett ej mindre vackert porträtt i konstnärens ateljé.

ERNST HOGMAN.

Edvard Berggren: Porträtt af böhmiske konstnären F. X. Ančík.

Pröfva Tuppens Zephyr
och Ni köper ingen annan.

Kungl. Hofjuvelerare
K. ANDERSON

Praktikatalog gratis och
- franco på begäran. -
Stockholm och Göteborg.

LIT T E R A T U R - R E V Y . I

Bakom tyska krigets kulisser, af Gustaf Siösteen. Ett svenskt ögonvittnes iakttagelser från krigsutbrottet till Serbiens fall (Albert Bonniers förlag) är ett nytt och i sin klara, lifliga och opartiska framställning alldeles förträffligt bidrag till litteraturen om den ännu ej matade kampen. Författaren skrifer helt objektivt, hans tyska sympatier förleda honom aldrig till hätska utfall mot Tysklands fiender; inte ens i kapitlet "Vännen Italien" förlorar framställningen sin behärskning, ehuru det kunde ligga nära till hands att pennan här darrade af indignation. Af stort intresse är afdelningen "Krigsresa till Serbien", hvilket land författaren fick tillfälle att besöka efter den olycka som öfvergått det lilla Balkanriket och iakttaga folkstämningen därstädes.

Äfven Annie Åkerhielm har bidragit med en krigsbok, *Från Berlin till Brüssel* (Hugo Gebers förlag). Den bäres af författarinnans orubbliga hängifvenhet för den germanska stormakten och dess folkanda. Hon skildrar raskt och liffullt hvad hon sett och erfarit under sin färd mellan de två huvudstäderna. Besöket i Berlin ägnades bl. a. åt studier af umgängeslivet och det sociala arbetet, hvilket sistnämnda är imponerande i sin omfattning och — naturligtvis mönstergildt i fråga om organisation. Kapitlet om Berlins fattiga ger en svensk läsare åtskilligt att begrunda. Midt under brinnande krig och under det nationen underkastar sig de oerhördaste uppoffringar visar det sig, att de fattiga i den stora rikshufvudstaden äro långt ifrån eländets gräns och att den stora massan af stadens arbetarklass t. o. m. ingen fattighjälps behöfvor. Man frågar sig ovillkorligen: kan detta vara möjligt? Eller har förf:s ciceron, af omsorg om skenet, tillåtit sig en skönmålning, som främlingen, själf benägen att se alla tyska förhållanden i bästa dager, tagit för godt? Därest påståendet har fog för sig har man fått ett nytt bevis på tysk folkkraft. Hur skulle det stå till i Stockholm under liknande förhållanden, och hur står det för öfrigt till här hemma nu, fast intet krig pressar landet? Men vi ha inte lärt oss den stränga sparsamhetens konst vi som tyskarne. En mycket stor procent af Sveriges befolkning lever visserligen i trånga ekonomiska förhållanden, ohälsa, arbetsbrist och alltför många barn i familjerna bringa dessa människor i nödläge. Men så kommer den stora hopen af likgilliga, lättjefulla och slarfviga, som lugnt åtnöjer sig med förödmjukelsen att vara understödstagare — och låntagare, därför att det är betydligt bekvämare än att stå på sina egna ben. Om dessa, missnöjda med sitt fosterland, skulle emigrera till Tyskland — våra svenska arbetare börja ju nu mer och mer luta åt uppfattningen, att en emigration ut till den europeiska kontinenten skulle ge dem bättre betaldt arbete och gynnsammare existensförhållanden — skulle vissa kärfva erfarenheter, som besparats dem i det egna landet, sannolikt ej uteblifva. I Amerika heter det: hjälp dig själf så hjälper dig Gud! Och det bör ej fördöljas, att denna amerikanism har en betydande resonans också i Tyskland.

En krigsbok af mera skeptisk och sarkastisk läggning har utgifvits på J. A. Lindblads förlag af den sydsvenske författaren Otto Lundh och bär titeln "Kulturbilder från 1916 års Tyskland". Det är Berlin och Leipzig han valt som studie-föremål och hans skildringar äro små stilistiskt skarpsade bilder från det dagliga lifvet i de bägge städerna, scener som afslöja den tristesse och den bitterhet, som i mångt och mycket skälfrver under det officiella Tysklands glänsande pansarskrud. Det är f. ö. naturligt nog, att det tyska folket känner krigets tyngd och kval äfven genom segervissheten och att exempelvis den kritiske infödingen ej mindre än den kritiske främ-

lingen icke kan uppskaffa och eldas af den pompösa kampsymbolismen i ett sådant monument som Völkerschlachtendenkmal. Men å andra sidan finns väl ej i detta nu en tysk, som af verklig öfvertygelse skulle gå med på förf:s pessimistiska åsikt, att världskriget utfömt Tysklands resurser och förlamat det för lång tid framåt. Det tyska folket förfogar med all sannolikhet öfver ett oanadt mått af styrka — det säger oss den uppfinningsrikedom hvarmed det bekämpar alla svårigheter, det säger vidare deras anpassningsförmåga, deras idoghet, deras praktiska sans och deras medfödda begåfning att gå till grunden med alla problems lösning — ej att förgäta deras bergfasta kärlek till sitt land, en kärlek, som visar sig bestå hvarje prof. Ett sådant folk saknar aldrig utvägar ur äfven de värsta frångsmål.

Emellertid ger Otto Lundhs lilla volym god behållning vid läsningen — dissonanserna i boken förefalla icke sprungna ur någon anti-tysk stämning, de verka snarare som ett salt på all den panegyriska "södladenhet", hvarmed åtskilliga skribenter kanderat sina Tysklandsskildringar.

*

Bland höstens skönlitteratur förekommer en på C. W. K. Gleerups förlag utgifven bok, som bär den behagliga titeln "Söder om landsvägen" och har till författarinna professorskan Emma Bendz. Till tjänst för den i Skånes topografi okunnige uppsvensken skall nämnas, att med söder om landsvägen menas det genuinaste Skåne eller Söderslätt, det är den sydvästra delen af det härliga landskapet — och det var förf:s make, en af skånebygdens märkligaste och populäraste personligheter, som uppfann benämningen.

Hvad nu själfva boken angår är den betagande. Du har måhända, ärade läsarinna, vid något tillfälle haft lyckan att gästa ett gammalt fint svenskt hem på landet, där du omgifvits af hjärtevarma och glada människor, pietetsfullt vidmakthållna sedvänjor i det dagliga lifvet och vid festliga tillfällen, där sommaren varit som en rosendröm och vintern ett hvitt sagorike och där tillvarons allid åtrådade, men sällan uppnådda, harmoni synt dig förverkligad — om du har det, så skall du i din inbillning lefva om denna lycka, då du läser Söder om landsvägen. Du möter där gångna tidens skånska prästgårdslif i form af den ena idyllen vackrare än den andra, den ena händelsen eller människan mer fängslande än den andra. Ty allsammans är författarinnans egna intressanta upplevelser, berättade såsom endast den kan göra det, hvilken skrifer med själen varm af sitt ämne.

Från samma förlag föreligger en novellsamling *Prästfruar* af Ester Hagberg-Erling. De svenska prästfruar författarinnan ställt inom ramen för sitt observationsglas äro alla af den art, att man skulle anse dem lämpliga som föredöme för vårt lands samtliga själaherdinnor. Ett par af dem ha från början världslig läggning, men med åren bli de fullt medvetna om sina kristliga plikter och gå på ett berömvärdt sätt upp i dem, lindra fattigas och sjukas lidanden, bära egna pröfningar med vacker resignation och bete sig på allt sätt som sanna kristna. Författarinnan förfogar öfver en flärdlös och klar stil och karakteriserar sina gestalter på ett levande sätt. Det skulle emellertid ej skadat, om greppet gjorts enpare, blottat andra skikt inom den kyrkliga kvinnovärlden, där konflikterna mellan lust och plikt, mellan världsliga lifsbegär och stränga samvetskraft afge mindre harmoniska resultat. Nu får man ett intryck af något alltför välbestäldt, som nog icke står i riktig relation till verkligheten.

Nils Wilhelm Lundh började som bekant, med att skildra Sydsåne i sina romaner, sedan dess har han farit vida och bland annat besökt Teneriffa, en af Canariens öar, där tropikens hetta

och blomsterprakt ligga blott en dagsresa från högfjällets snövidder. Hans senaste, på Svenska andelsförlaget utkomna roman *Eusebia* tilldrar sig där och kan betecknas som en af de få exotiska romaner vi ha i svensk prosakonst. Eusebia är en dotter af guancherna, solfolket, en handfull människor, som ännu lefver i ett par byar i den ödsligaste trakten af Teneriffas kust, men som snart nog skall ha utplånats af det främmande spanska blodet. Vi få följa bokens vackra hjälpinna genom hela hennes lif, som är kurtisans, men en kurtisan olik sina europeiska systrar däruti att hon är mera tillbakadragen än påträngande, mera kysk än sensuell. Bokens främsta egenskaper finnas emellertid mindre i människoskildringen, ehuru den har tillgodosefts med både romantiska och psykologiska drag, än i själfva naturmålningen och i framställningen af folklivet på den paradisiska kusten. Allt detta är gifvet med yppig färgrikedom — det är tropikvärldens hela förtrollande prakt och starka lifslust, dess sol, dess tunga doft från en öfverväldigande flora, som slår emot läsaren.

E. H-N.

*

En dansk *Pompadour*. Roman från Christian VII:s tid af Dikken von der Lyhe-Zernikow. Bemyndigad öfversättning från danskan af Amalia Fahlstedt. (Åhlén & Akerlunds förlag A.-B., Stockholm.) "Stövlet-Katrine" som det danska originalets titel lyder, var en historisk person, älskarinna åt den degenererade Christian VII, hvilken slutade som sinnessjuk. För att skildra Stövlet-Katrine sådan hon verkligen var, får man icke sky att dyka ner i smutsen, dit hon hörde. Men Dikken von der Lyhe Zernikow har gjort henne till en af dessa 1700-talets motsvarigheter till hvad vi bruka kalla "fleurs d'asphalte", en kvinna som höjer sig öfver sitt öde, som har en vacker dröm sväfvande öfver den brutala verklighet, dit de öfvermåktiga omständigheterna tvingat henne. Hon blir mera sympatisk på detta sätt, boken blir vackrare, i synnerhet som författarinnan slösande anbragt rokokornament, där så befunnits lämpligt. Men psykologiskt är icke denna diktade Stövlet-Katrine oangripbar, hon står för schablonmässigt tecknad som ett slags Cendrillon från gränderna och kungens uppriktiga kärlek till henne har fått en fläkt af romantik, som nog torde ha varit ganska fjärran från Christian VII:s redan tidigt förkomna natur. Men det är en lättläst bok, som den nu är, med mycken lättköpt 1700-talsstämning, och den kommer säkert att roa många, som äro obehändrade i Danmarks inre historia från senare hälften af 1700-talet.

ETH K.

*

Kvinnornas kalender 1917.

Andra årgången af *Kvinnornas kalender*, den nyttiga publikationen, som utges af Göteborgs F. K. P. R. har nu sett dagens ljus. Den framträder för 1917 i samma filltalande utstyrelse som för 1916, och innehållet står på samma höjd som förut. I upplysningens tjänst vill Kvinnornas kalender verka, upplysning om kvinnorörelsens medel och mål, och behållningen af dess försäljning tillfaller oafkortad L. K. P. R:s reseralfond. Om det finns någon kvinna som tror, att för henne behöfs ingen upplysning vidare om hvad kvinnans politiska rösträtt innebär, så bör hon läsa hvad Ellen Hagen säger i artikeln Vårt gemensamma arf och Anna Lenah Elgström i Domsdagssålet. Åt Gina Krog, stiftarinnan af Norsk Kvindesagsforening, har Anna Wicksell ägnat några varmt kända minnesord och Eva Fröberg har bidragit med en dikt "Kung Märta's" sista bref till dottrarna. Illustrationer af för rösträttsrörelsen märkliga händelser och en minneslista upptagande milstolparna på vägen mot målet, fullständiga den värdefulla publikationen. Priset är 1 krona.

*

NYUTKOMNA BÖCKER:

Från F. C. Askerbergs Bokförlags A.-B.: Hans von Hoffensihal: Lori Graff. Roman. Pris 4:75. — John Locke: Tankar om uppfostran. Öfversättning af J. Reinius. Pris 3:75.

Från Albert Bonniers förlag:

Henning Berger: Gulaschbaronerna. Roman. Pris 5:50. — Augusta Katarina Bergh: Från förgångna tider. Pris 3:50. —

Hjalmar Bergman: Knutmässomarknad. Pris 3:75. — Jörgen Block: Skymningsballader. Vers. Pris 1:75. — Ove Ekelund: Ur vimlet. Hexameter. Pris 1:75. — Holger Brafe: Falska papper. Roman. Pris 3:50. — Vilhelm Ekelund: Veri Similia. II. Nya meditationer. Pris 3:50. — Ossian Elgström: Moderna eskimåer. Skildringar från en resa i Västgrönland sommaren 1915. Pris häft. 15 kr.; inb. 18 kr. — Emilia Fogelklou. Ur fromhetslivets svensk-historia. I. Pris 4:50. — Gunnar Hede: Skörd. Dikter. Pris 1:50. — Karl Hedlund: Hemkomst. Dikter. Pris 2:50. — Ragnar Josephson: Judiska dikter. Pris 2:75. — Martin Koch: Guds vackra värld. En historia om rätt och orätt. Del. I—II à 6 kr. — John Landquist: Gustaf Fröding. En psykologisk och litteraturhistorisk studie. Pris 7 kr. — Robert Larsson: Arftlighet. Populärbiologiska uppsatser. Pris 2:25. — Prinsessan Lise-Lottes bref. Ett urval i öfversättning och med en inledande essay af Walborg Hedberg. Pris 3:75. — Bertil Malmberg: Atlantis. Dikter. Pris 2:75. — K. G. Ossiannilsson: Prästens barn. Roman. Pris 5:25. — Gustaf Ullman: Det stulna porträttet och annat. Historier. Pris 2:75. — Elin Wägner: Slakten Jerneploogs framgång. Pris 5:50. — Hasse Z:s Julbok 1916. Pris 2:25. — Xenofon: Cyrus härfärd och de 10,000:s återfärd. Pris 3:75. — Anders Österling: Tidsstämningar. Ett urval studier artiklar och resebref 1911—1916. Pris 3:50. — Anna Wahlenberg: Drottningen. Roman. Pris 4:50.

A.-B. Dahlbergs & C:oso förlag.

Minnenas Bok. Personliga hägkomster om märkliga svenska män och kvinnor inom teater, musik, litteratur, målarkonst, vetenskap och industri, samlade af Svenska Dagbladet. Pris 4:75. — Frank Heller: Herr Collins sällsamma äfventyr. Pris 4:25. — Stein Riverton: Wilson. Detektivroman. Öfvers. af Harald Johnson. Pris 3:75.

Från Hugo Gebers förlag:

Johan Flodmark: Genom minnets fjärrglas. Intryck från barndoms- och ungdomsdagar. Pris 3:25. — Ku Hung-Ming: Det goda medborgarskapets religion och andra essayer. Öfvers. från engelskan af Signe Taube, f. Wennerberg. Företal af Harald Svanberg. Pris 2:75. — En gustaviansk sjöofficer. Kapten Gustaf Lewins märkliga lefnadsöden skildrade efter hans memoarer af Eva Lewin. Pris 4:50. — Beatrice Zade: Bettina. En livsväg kring Goethe. Pris 4:75.

Från J. A. Lindblads förlag:

Hall Caine: Trälen. Öfvers. af Hildegard Tamm. I—II. Pris 3 kr. — C. Campbell Brown: Kinas S:t Franciskus eller broder Maas lif. Öfversättning af Elise Adelsköld. Pris 2:25. — Marie Dinesen: Fröken Fjäril. Öfvers. af Bertil Skarstedt. Pris 3:50. — Hellen Eneman: Provisor. Ett lif i själsskymning. Pris 2:25. — Carl Hanse. Bokföring. Korrfattad lärobok i dubbelt bokhålleri. Pris 1 kr. — Giovanni Lindeberg: Andante, dikter. Pris 1:50. — Jack London: Skriet från vildmarken. Pris 1 kr. — Martin Luther: Om en kristen människas frihet. Pris 1:50. — Jan Maclaren: Efteråt och andra berättelser. Öfversättning af Märtha Lindqvist. Pris 1:50. — Jan Maclaren: Fader Jinks och andra berättelser. Öfversättning af Märtha Lindqvist. Pris 1:50. — David Nyvall: Sanningar som behöfva frälsas. Pris 1 kr. — Olfert Ricard: Vänner emellan. 19 berättelser. Öfvers. af Hanna Ostberg. Pris kr. 1:50. — Alfred Smedberg: Solljus och morgondag. Sannsagor och äfventyrshistorier för de unga. Pris kr. 1:25. — Annie Swahn: Vid paradiset portar. Berättelse. Pris 2 kr. — K. G. Tham: Den nya olycksfallslagen. Pris 1 kr. — Aivva Uppström: Till Österland. Berättelse. Pris kr. 3:25. — Ernst Westerberg: Svenska drottningar. Pris 3 kr. — Ernst Zahn: Ensamhet. Berättelse från alperna. Öfvers. af Hugo Hulten-berg. Pris 3:25.

Från P. A. Norstedt & Söners förlag:

Bengt Berg: Tåkern. En bok om fåglarnas sjö. Pris kr. 3: — 3:50, 4:25. — Fredrik Böök: Resa till Tyskland och Polen 1916. Pris 3:50. — Fritz von Dardel. Dagboksanteckningar 1873—1876. Pris häft. 6:50, inb. 8:50. — Gunnar Olof Hyltén-Cavallius och George Stephens: Svenska folksagor. Med teckningar af Egon Lundgren. Del I—II. Häft. 5:50, inb. 8 kr. — Gregor Paulsson: Den nya arkitekturen. Pris 10 kr. — Oscar Stjerne: Skuggspel. Prosadikter och humoresker. Del I. Pris 3:50. — Svenska Akademiens Handlingar ifrån år 1886. Tjugusjunde

delen. Pris 4 kr. — Rabindranath Tagore: Poskontoret. Öfvers. af Harald Heyman. Pris 1:75.

Från Wahlström & Widstrands förlag:

Drömbok utarbetad efter äldsta och nyaste källor. Pris 2 kr. — Jane Gernandt-Claine: Omkring Herdinnan i Norden. Roman från Sveriges rococo-tid. Pris 3:25. — E. o. J. de Cloncourt: Grefvinnan du Barry. Öfvers. af Anna Bagge. Pris 2:75. — I hvilken månad är ni född? Karaktär, Fallenheter, Egenskaper, Fel, efter utländska källor af E. v. K. Pris 2 kr. — M. Simon, prakt. läkare. Förord af I. Hedenius: Feltag och Fördomar om sjukdomar och botemedel. Pris 2 kr. — Tord Torpare: Salig prestens trälvinnna. Verklighetsskildring. Pris 2:75.

Från Ahlén & Åkerlunds Förlags-A.-B.

Bengt Berg: Där kriget rasar. Skisser från kampen i öster. Pris 1 kr. — Bengt Berg: Sjöfallsboken. En berättelse om de moderlösa. I, II. Pris 2 kr. — Bengt Berg: Genezaret. I, II. Pris 2 kr. — Dan: Brothers and Sisters. Pris kr. 3:50. — Axel Engdahl: Sjutton gubbar. Figurer och händelser ur minnets ringdans. Pris 2:75. — O. Richter-Frich: I polarnattens famn. Roman från Spetsbergen. Pris kr. 2:75. — Sten Granlund: Amors villervallor. Kärleks-historier från svunna tider. Pris kr. 2:75. — Birger Nordin: Stormdagar. Berättelser. Pris kr. 1:50. — Kyrkan och fäderneslandet. Pris kr. 1:50. — Emmy Gustaf-Janson: Tempelbygget. Roman. Pris 4:75. — Arvid Knöppel: Vildmarksbilder. Pris 3 kr. — Nils Lago-Lengqvist: Under kejsarörnar och halfmåne. En krigskorrespondents minnen och anteckningar vid Centralmaktfronterna 1915—16 med 53 illustr. Pris 5:25. — K. G. Ossiannilsson: Gustavus Adolphus Magnus. Roman, 2 delar. Pris 8:50. — Gustaf Schröder: Med hund och bössa. Ur författarens portfölj. Med förord af Knut Sten-berg. Pris 3 kr. — Erik Sparre: Med pik-stafvar och säljarn samt andra skisser från hafs-bandet och storskogen. Pris 3 kr. — Fredrik Vetterlund: Skuggornas sal. En diktsamling. Pris 2:75.

*

Sveriges Drottningar 1531—1860. En serie kvinnoöden af Nanna Lundh-Eriksson. Pris häft. 4:50, klib. 6 kr. Lyxuppl. 7:50 (Magnus Berg-walls förlag). — Peter Egge: September. Fort-äling. (Gyldendalske Boghandel Nordisk For-lag). — Axel Lundegård: Människoskildring-ur historien. I. Drottning Margareta. Bibliofil-upplaga. Pris 10 kr. (Bröderna Lagerströms för-lag). — B. Pérez Galdos: Dona Perfecta. Öf-vers. af K. A. Hagberg. Pris 3 kr. (Fr. Skoglunds förlag). — Elinor Glyn: Mannen och fillället. Roman. Öfvers. af Emelie Kullman. Pris 3 kr. — Ruth och Ester Kolthoff: På barmark och spårnö. Pris 2:50. (Fr. Skoglunds för-lag.) — Astrid Wång-Flander: Livets Bok. Roman. Pris 5:75. (Söderström & Comp. Förlags A.-B., Helsingfors). — Fredrik Persson: Kärleken. Blad ur Grudalens Krönik-ebok. Pris 2:50 (A.-B. Framtidens bokförlag). — Fabian Månsson: Rättfärdiggörelsen gen-om tron. Skildringar från den frikyrkliga rö-relsens genombrott. I. Pris kr. 3:75. — Johan Olov: Hammarsmide. Dikter. Pris 1 kr. — Roda Roda: Paschan ler. Sägner och sant från Bal-kan. Pris kr. 2:75. — Dan Andersson: Det kallas vidskepelse. Pris kr. 2:25. (Tidens förlag).

Två herrars tjänstepiga.

En karaktärsstudie.

HON VAR TACK OCH ROSIG, EN RENT af idealiskt klar hy hade hon, och ett par kloka, tankfulla ögon skämde ej heller ut an-siktet. Men hon var därjämte knubbig och saft till figuren och verkade i det hela obe-tydlig. Oafsedt att hon ej själf förmådde göra det minsta väsen af sig. "Pappa" hade ställt henne bakom disken — därmed inbe-sparande sig särskild expedit, kontorist och magasinskarl — och där stod hon.

Detta var som det skulle vara och ingen-ting vidare. Lis' hade ingen egen vilja — en gång i sin första ungdom hade hon sökt göra en viljeansats, då hon begärt att få gå i skola och lära sig något, eftersom hon hade en sådan stark och brinnande läslust. Men då fått höra, att hon var det olycksali-gast vanartiga och olydigaste barn Gud nå-gonsin påbördat ett par föräldrar, och för

att om möjligt sona detta, grep hon sig med verkligt helig ifver an uppgiften att räkna spik, pumpa upp fotogen och gräfva med händerna i sillake ute i magasinet smällkalla vinterdagar, väga upp gryner, mjöl och alla öfriga i en frekventerad diversehandel före-kommande göromål — med ett ord att genom det fälmodigaste, pliktfrögnaste arbete i världen öfverskylla sin ungdoms dårskap. Dess-utom skötte hon bokföringen, då "pappa" uppriktigt sagdt inte dög till det. Om sön-dagarna då hon hade "ledigt", var hon famil-jens "söndagspiga", enär åtminstone halva lördagsstämningen vanligtvis stod öfver. Lis' hade två yngre sysstrar, som voro för fina att arbeta och hvilkas hufvudsakliga uppgift tycktes vara att göra sig vackra och behag-liga för traktens halfylleherrar — bland an-dra bestod sig konkurrentaffären med ett par "snobbiga" biträden.

Men — i sitt fälmodiga botgöringsarbete bak disken för Mammons räkning var Lis' ej alldeles trogen. Hon offrade också till Gu-domen, sin själs... Lis' tog pengar ur kas-san och köpte böcker för — nåja, man visste ju om det. I detta fall var hon oförbätterligt själfständig, förresten hade hon ingen annan lefvande råd, då hon ej hade något eget att förfoga öfver — naturligtvis hade hon ej någon lön, utan endast det nödorrifigaste i klädväg bestods henne på gunst och nåd. Hon köpte läroböcker, läste språk, tyska, engelska och franska. Med tiden kunde hon tillgodogöra sig af respektive kulturspråks litteratur, om hon också skulle stått sig slätt i en enkel konversation på något af dessa språk, som hon aldrig hört tala s.

Med detta filltag — att läsa, ideligen, som man påstod, fast det nu skedde endast om kvällarna och nätterna, drog Lis' dagligen och stundligen familjens samlade ovilja öf-ver sitt trinda hufvud. Sysstrarna skrattade ut henne: "Professor Lis'." Om någon kunde säga, hvad det tjänade till, hvad hon skulle med kunskaper... Och Lis' blef dem städe svaret skyldig.

Det kom en tid, då kärlekens sol rann upp på Lis' trista hvardagshorizont. "Han", som ej tillhörde "sysstrarnas" kavaljerkrets — Lis' förborgadt stolta och finkänsliga själ förak-tade allt traktens eget i ungherre väg — var en vetenskapligt bildad man, som kommit till orten i och för geologiska forskningar. Underligt nog fäste han sig vid henne — alltid hade han sina ärenden i butiken — men som han var en klok och världserfaren man med realitetsblick för den sociala klyf-tan emellan dem och hade sin framman precis och konventionellt utstakad — därtill ett pas-sande parti inbegripet — samt hyste en viss fruktan att göra sig löjlig för några rika slak-tingar, som i början hjälpt honom till studi-erna — reste han utan vidare sin väg. Dock utan att taga afsked af Lis', det blef hans tribut till ånger- och olustkänslan inombords, som f. ö. icke så snart lämnade honom. San-nerligen var det ej hög tid att han reste. Den lilla var farligare för hans hjärtefrid än han anat.

För en tid gaf sig Lis' förlorad åt hjärte-sorgen, men hon öfvervann den fort, hon lär-de sig glömma och växte fast vid ensamhe-ten — sin själs och landets.

Det var en sådan vacker norrländsk trakt, och den storslagna naturen, som hon lärt sig älska och förstå, hade delvis hållit henne skadeslös för tragiken i den dubbelroll af arbets- och intellektmänniska, hon nödgades dagligen utföra; men så länge hade hon nju-tit dess stimulans för sitt oillfredsställda tanke- och känslolif, att det smärtade. Hon gick ej gärna ut som förr — med seende ögon. Det var stunder, då hon höll på att

förgås i denna sin ensamhet och af att känna sig utstött af Gud, stunder, då hon tyckte sig känna hans förkastelse öfver sitt hufvud och därvid tvangs allimer uppgå i det materiella — på bekostnad af sin själ, som hon nu oftast af rent fysisk trötthet efter dagens mammonstjänst var för slö att sedan, under nattens timmar, ägna samma uppmärksamhet som förr. Detta "högre", som hon sträfvade mot, var för henne alljämt det väsentliga — i långt större grad än den vanskliga kärleken, som hon nu med en viss skeptisk öfverlägsenhet tänkte tillbaka på.

Ack, hvem anade, att den landliga, farfligt klädda, halfsmutsiga — i en diversehandel går ej med bästa vilja alltid hålla sig proper — flickan bakom disken hade en själ att rädda...! Olikartade och skiftande voro de dagliga stötestenarna, om än "profvarnas" närgångna kvickheter, som hon ej hade nog rapp tunga att parera, utgjorde hennes största fasa. En sådan liten landlig oskuld...!

Ären hade gått, och Lis' vände ej längre åt yttervärlden samma rustikt rödlätta ansiktsfysionomi som förr — och hon fick nu vara i fred för "profvarkurtisen". Snarare visade hon ett blekt, en smula åldradt ansikte, men med ett fördjupadt, förfinadt uttryck. Hvadan hon ej af liknande anledning som förr, då hon i barnslig naivitet tyckt att hennes yttre människa så illa motsvarade hennes inre skönhetsträngande "jag" — helst som hon nu också magrat till figuren — hade orsak att längre förtvifla öfver sitt yttre, som på sina håll väckte rent af beundran. Lis' blef uppmärksam, ja, hyllad. Vid mogna åren, sedan den egentliga ungdomstiden var förbi, blef Lis' ansedd för en skönhet.

Efter föräldrarnas tätt på hvarandra inträffade frånfälle hade Lis' ställning i hemmet med ens förändrats. När bouppteckning och arfskifte förestod, sade hon till systerarna: — Det är väl bäst att jag öfvertar affären — och arbetar åt er som förut. Så blef det också — men Lis' blef den bestämmande, om också hennes två systrar med hänsyn till deras välförsedda garderob m. m. ej hade skäl beklaga sig öfver förmyndarskapet. Någon förmögenhet fanns ej i boet, och de voro uteslutande hänvisade att lefva af Lis' arbete, eftersom de själva, i afvaktan på att bli gifta ej gifte företaga sig något.

Lis' affär — hennes egen — tog under den följande tiden ett stort uppsving. Det må erkännas, att det skedde på hennes själs bekostnad, utan allför stora samvetskval. Sin intelligens nyttjade hon till affärens fromma, beräknade, kalkylerade, gjorde kloka inköp, och som fiderna voro goda, blef årsvinsten ej ringa. Allt kunde hon i motsats till förr inköpa kontant, inga växlar med ty åtföljande så godt som oundvikliga omsättningsmanipulationer. Affären höll på att bli hennes verkliga, om också ej uteslutande intresse.

Sedan hennes systrar gift sig — Lis' bestod dem hvar sin präktiga utstyrel — och hon blef ensam i hemmet — utom biträdet och jungfrun — omändrade hon helt det samma, ja, förvandlade det från ett den vulgära smakens mest talande vittnesbörd till ett helt enkelt förtjusande stilfullt litet hem, vittnande om odlad smak, hennes personlighets helgedom... Lis' hade fått lust för resor och medförde från dessa städse nya, vackra föremål, hvarmed hon smyckade sitt hem. Däri bestod mest numera den "högre" tjänsten, om hon också för dessa segrars skull sedan hade ett fördubbladt arbete bakom disken. Ty det var ej alltid lika goda tider. Lis' vårdade sig nu också om sitt yttre långt mera än förr; eftersom hon hade råd till det, visade sig alltid vackert klädd.

Det var rätt lustigt, tyckte hon, att iakttaga när hon var ute bland folk, som ej kände henne, t. ex. på resorna, hur hon alltid bemöttes med den utsöktaste artighet af snart sagdt alla, med hvilka hon kom i beröring, och hon brukade då tänka med en glimt af humor i sina tungsint trötta ögon: — Det syns bestämdt inte utanpå mig, att jag har till lifsuppgift att minufera ut såpa och snus... Måhända dolde sig hos henne en människoskildrare, ty hennes iakttagelseförmåga var ej ringa, blicken för människor var vid och djup. Men nu tyckte hon sig ha blifvit "slagen till slant", nödgad att tjäna två herrar, den hatade — som gaf henne lefvebrödet — mer trofast än den älskade...

Uppmärksam i sin hemtrakt hade dock Lis' blifvit — mer än hon önskade — och aktad. Som den yttre medgångens människor gärna bli. Det gaf henne ringa tillfredsställelse.

Men utan att hon själf klargjort det för sig, hade hennes inre förbitrats. Andras pröfningar och sorger angingo henne ej. Hon hade haft sitt — och kommit till "lugn". Hjärtkänslorna delade hon mellan "Roy", kattorna och först och sist "Isabella" — islandshästen, som var så ruggig och ynkelig, när den kom, men nu företedde ett under af skinande välmåga och spänstigt humör. Ju mer hennes affär inbragte och hennes yttre förhållanden förbättrades, ju högdragnare stod hon bakom sin disk, och den ena af systerarna, som med en stor barnskara hade det rätt bekymmersamt i ekonomiskt afseende, hjälpte hon ej. Hon slöt sig inom sin personlighets skal af tillkämpad visdom men också af ensidig själfbegrundan, skuggadt af ett tillläppt känslolif, där icke kärlekens kraft — den privata eller allmänmänskliga — fått undantränga, genomskina, förädla den medfödda egoisten i människosinnet.

Lis' skötte för tillfället ensam expedieringen i sin affär, då nye kyrkoherden, ute på aftonpromenad, steg in i butiken för att ha sig något rökverk. Lis' anade hvem kunden var, tog gifvelvis fram sina bästa cigarrer, som han tänder cigarren, ger han henne en snabb, egendomligt granskande blick med icke så litet af öfverraskning i...

Det är denna blick Lis' åter förnimmer, när hon på kvällen stänger boden och räknar in kassan.

Kyrkoherden kom igen flera gånger; språkade litet — det var något dämpadt och sobert i hela hans uppträdande, en naturlig värdighet och försynlighet i sättet, som stämde med ett sympatiskt yttre. Han var väl omkring 45-årsåldern. Lis' var nu öfver 30.

Det var förejulsvinter med dimma och snörusk. Så friskade kylan i och framtrollade en månskenskväll med bedårande rimfrosteffekt. Lis', som har både hall och salong och f. ö. öppna härdar i hela sin våning, har brasor tända i alla rummen. Framför hallens öppenspis hvilar hon på braskudden, det röda ljuset tänder flammor i hennes vågigt glänsande hår — och en reflex på bleka kinder. Hon reser sig, i orolig stämning, går bort till fönstret — och får plötsligt lust att gå ut. Det är numera så sällan, och hon trifs bäst hemma. Nu är det en nervös hast öfver henne. Rimfrostskogen lockar...

Hon står färdigklädd, och när hon ser sin af vackert pälsverk höljda gestalt inom spegelramen, ler hon ett fruset löje... För sent — nej? Och i ögat blixtrar det till. En farlig glimt. Kvinna hos henne har vaknat. Det har redan gått längre, än det bort. Hon är förlorad — för sig själf. — — Den fina uppmärksamheten i hans sätt har hon formligen njutit — bakom disken. Inte var det

som om hon stått där — hvarken i hans eller hennes uppfattning. Nej, två jämbördiga personligheter i möte... talande, men ännu mer i tystnaden afläsande hvarandras sjä-lars teckenskrift — —

Nu går hon ute i det blågnistrande hvita, i drömmens mest kyligt lockande sken, och det förvånar henne ej, då hon ser kyrkoherden komma emot sig på vägen. Det är ju ej något ovanligt med hans aftonpromenader. De mötas. Han vänder. Fram och tillbaka gå de. I mänskenet genom rimfrostskogen, där blåskuggorna falla, marmorstreckande deras väg och forsen nynnär aflägsat, tungt, som flämtande efter andan i den isigt kylande luffen... Som de två i pälsverk klädda ej förnimma. Lis' ögon glimma som stjärnorna i rymden däruppe — — Nu står hon vid silfverportarna, som ändtligt öppna perspektivet för henne... Det ålrådada, drömda, på sistone halft förgätna... Perspektiv öfver de vidder, som egentligen äro hennes, där hon hör hemma. Långt bakom ligger hennes krämregärning — —

När de ändtligen skola skiljas vid hennes port, ber hon honom ett ögonblick stiga in — och värma sig. Han stannar i hallen. Hon låter elden låga upp på nytt. Förvånad, som drömmande, står han där. — Hvad ni har det vackert, säger han — och tager bråds-kande farväl.

Det dröjde något, innan kyrkoherden härnäst kom i butiken. Hans sätt var då en smula besväradt med tillsats af ett grand tjuvpojke i ögonglimten — som höll alldeles på att kullsförta Lis' föresats att vara fullt naturlig i sättet, då han kom. Hon bad honom ej stiga in, fast hon anade, att han ej haft något emot det.

Kyrkoherden kom oftare än förr — eller möttes de på promenader. Lis' upplefde en ungdomens renässans. Så vacker som nu hade hon aldrig varit. Ogats glans mild och djup. En ödmjukt medveten, på en gång andlig och fysisk skönhet utstrålade från hela hennes väsen. Något godt och harmoniskt därjämte. Isskorpan om hennes "jag" höll på att smälta.

Men "slaget" kom.

Kyrkoherden har sin mor, änkeprostinnan, som förestår huset. Det är en ställig, rent af aristokratisk gammal dam, som bär sitt grå hår som en krona på hjässan. — — I prästgården skall bli "storsyförening", den första sedan nye kyrkoherden difflyttat, för öfrigt äro prästgårdssyföreningarna af traktens kvinnliga befolkning mycket gouterade tillställningar. Lis' har beslutat sig för att gå dit, fast hon ej brukar springa på syföreningar. Men hon vill se hans hem...

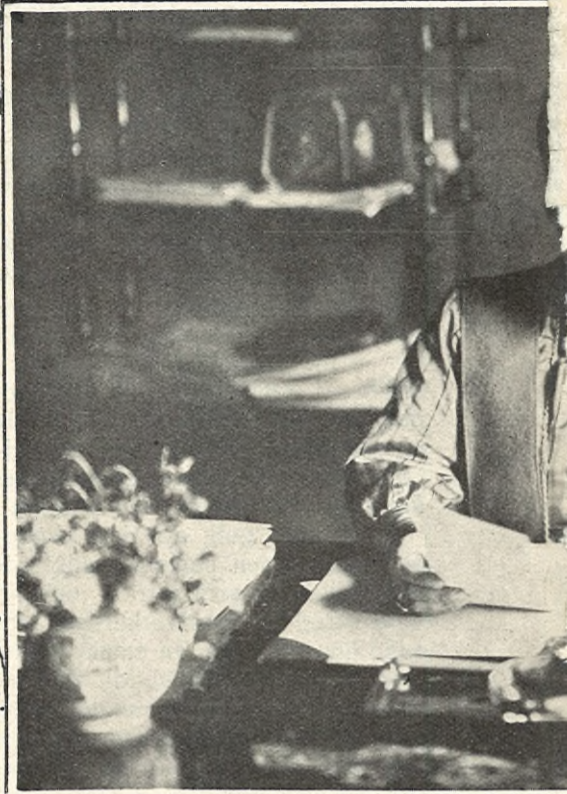
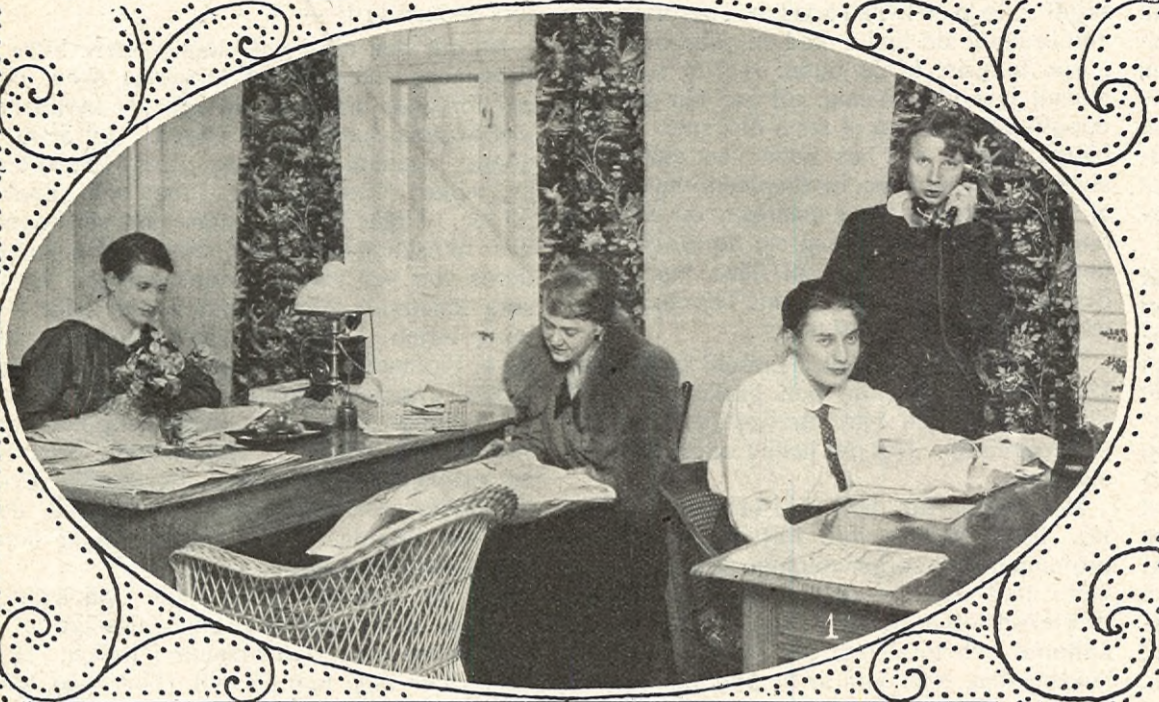
Hon kom sent. Som om han väntat, stod kyrkoherden själf ute i hallen och tog emot henne. — Tack för att ni kom, säger han och trycker hennes hand.

Men prostinnan ignorerar henne fullständigt; bjuder henne sist, fast hennes blickar förstulet iakttaga den smakfullt klädda gestalten, de själsmarkerade anletsdragen. Prostinnan krusar för bondgummorna och låtsas alldeles glömma Lis' vid trefårens bjudande före uppbröttet. Lis' försöker tro, att det hela är oafsikligt; kyrkoherden märker ingenting, han är vid ett strålande humör, tyckes det — älskvärd och nästan liflig, så långt hans försynta väsen tillåter. Länge sitta han och Lis' och språka i det privata läs- och skrifrummet intill expeditionen, medan prostinnan, som uppsnappat något af det alltid påpassliga byskvallret, rodnar af harm öfver sin "Gerhards täklöshet". Nu få ju gum-morna rikligt vatten på skvallerkvarnen.

Gästerna ha troppat af. Kyrkoherden ha-

(Forts. sid. 770.)

VÅRA KVINNliga JOURNALIST

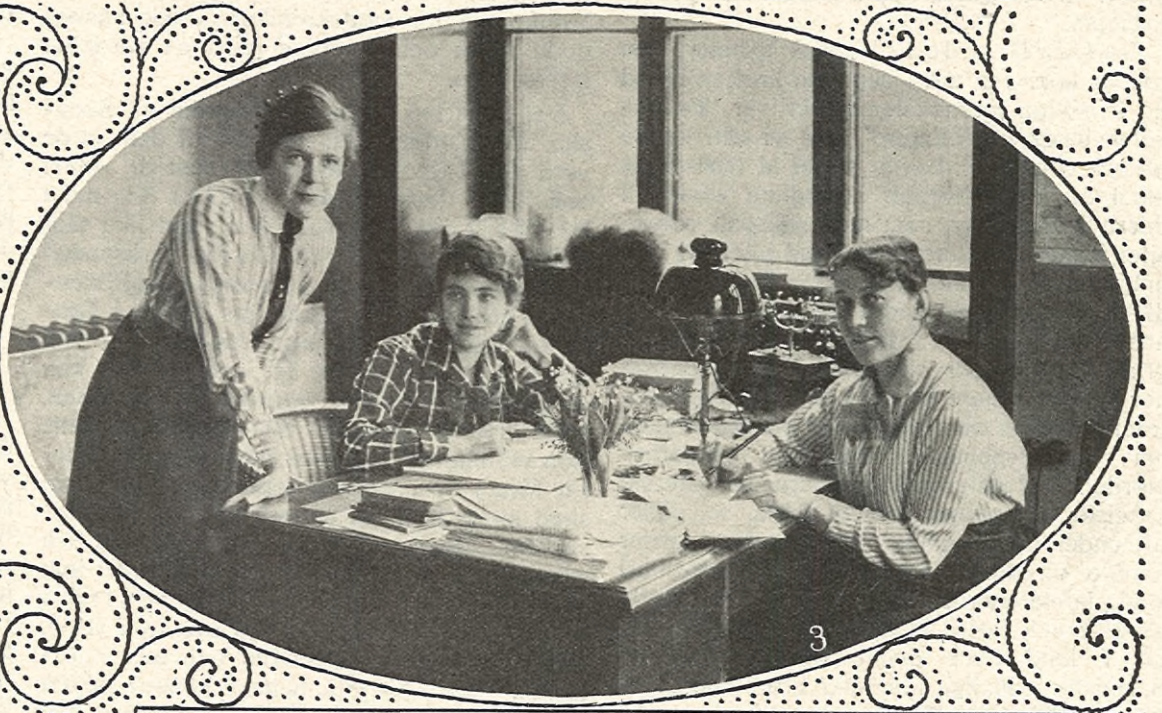
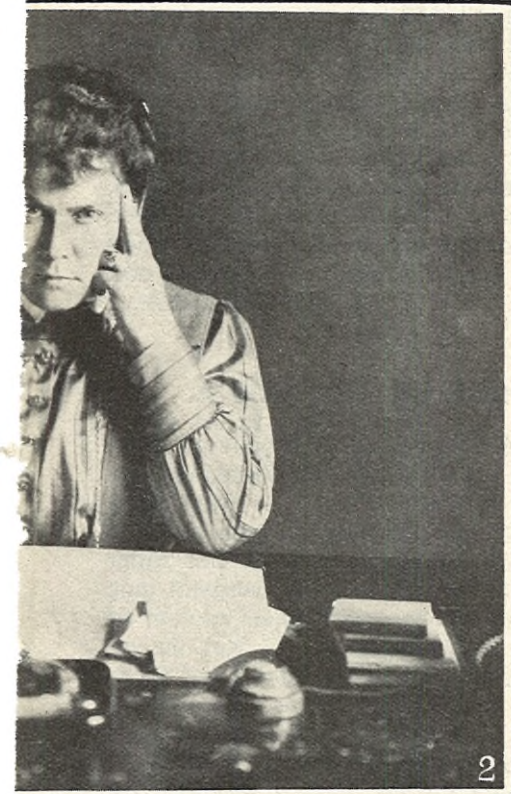

FÖR ICKE LANGE SEDAN ÖNSKADE en yngling genom frågoafdelningen i en tidning veta hvilken utbildning fordrades för att bli konstnär och huruvida yrket lönade sig. Det torde vara ungefär lika svårt att besvara frågan om journalistikens lämplighet för en ung flicka som utsiktarna i "konstmåleri" för en ung man. Dagspressen har stundom med huldhet upptagit de unga kvinnliga journalistämnen i sin famn för att efter någon tid utspy dem af sin mun. Huldhet eller icke huldhet, faktum står kvar att dagspressen icke kan undvara den kvinnliga arbetskraften och att flera unga kvinnor eröfrat sig en position där. Det har gått på några år och kan nu anses som en afgjord sak att hvarje stor tidning räknar med de kvinnliga medarbetarna som med någonting oundgängligt. De

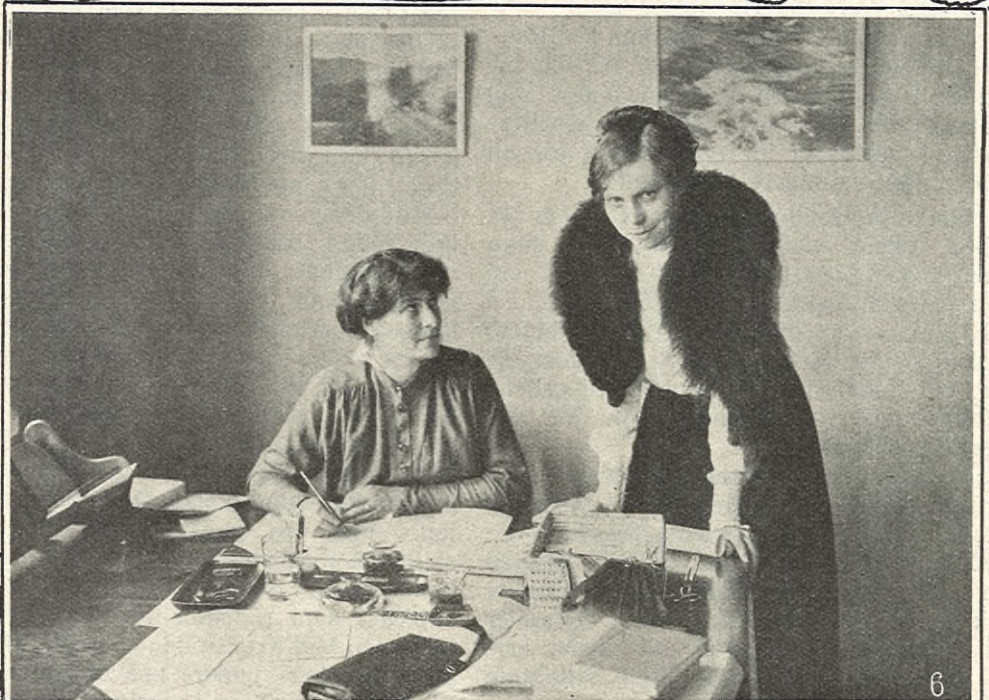
(Svenska Dagbladet.) 1. Fru Celie Brunius (sign. Bris, Yvette, Ago), frkn Märtha Lindqvist (Quelqu'une), frkn Tora Nordström (Vanja), sittande, och frkn Ester Blenda Nordström (Bansai). 2. Frkn Gerda Marcus (Gerfred Mark, Colibri). — (Dagens Nyheter). 3. Fröknarna Tora Garm (Håbol) Elsa Danielsson (Marfa, Théséffe) och Eva Fogelqvist (La Mouche, Juliette). 6. Fru Elin Brandell

LISTER I DAGSPRESSEN.

kvinnliga journalisternas kvalifikationer växla mycket, men i allmänhet äga de en akademisk grad eller åtminstone studentexamen som ballast. För öfrigt må det sägas om journalistiken både för män och kvinnor, att det finns intel vetande, praktiskt eller teoretiskt, som en journalist icke någon gång under sin bana får användning för, från kännedomen om stjärnornas lopp till amöbornas inälfsparasiter. Sådant är yrket, och det är ingenting att göra åt den saken.

Hvar emellan dessa helt godtyckligt valda punkter ligga de kvinnliga journalisternas speciella område? Det är icke modekrönikor, ty de som skriva om kläder utföra många andra värf utom detta i sina tidningars tjänst. Om man vill generalisera och därmed utsätta sig för faran att ge missvisande uppgifter, skulle man kunna

(Regan), och fru Elsa Nyblom. — (Stockholms Dagblad.) 7. Fröknarna Siri Thorngren (Damsel) och Greta Suber. 10. Fru Agnes Lindhagen (Dhag). — (Aftonbladet.) 4. Frkn Maria Cederschiöld. 8. Frkn Anna Lisa Andersson (Huglek). 9. Frkn Sonja Aminoff (Jason), — (Stockholms-Tidningen.) 5. Fru Vera von Kraemer. — E. Holmén foto.

säga, att de kvinnliga journalisterna i dagspressen främst användas för sociala och humanitära, men äfven för kulturella uppgifter. Detta påstående belyses bäst genom exempel.

Fru Elin Brandell i Dagens Nyheter, som räknas som den mest dugande kraften bland de kvinnliga journalisterna, skrifver "En enkel kvinnas funderingar", som vi alla känna till och uppskatta. Det är något af 1700-talets ideal af "sundt förnuft i prydliga verser" i dessa funderingar, som med stilistisk virtuositet förena en klarsynt och vid blick på den omgivande verkligheten. Fru Brandell har äfven mångahanda andra uppgifter, där hennes snabba tränade intelligens ofta sättes på prof. Som D. N:s utskickade korrespondent har hon på senare tid skött stora rättegångsreferat såsom nu nyligen vid rannsakingen om Grangårdemordet och förut Östmarks-mordet. Här gäller det icke bara den yttersta precision vid upptagande af fakta, det gäller att under öngynnsamma yttre omständigheter skrifva utredande artiklar, som omedelbart skola intefoneras till Stockholm. Stor både psykisk och fysisk uthållighet fordras för att gå i land med dylika uppgifter, och Elin Brandells kvinnliga kamrater äro stolta öfver att de anförtrotts åt en ur deras krets.

Det vore mycket mer att säga om fru Brandell och hennes verkningsfält i D. N., som ingalunda är begränsadt till dessa bägge slag af journalistik. Signaturen Regan är emellertid alltför väl känd för allmänheten för att behöfva någon närmare presentation.

Medan vi hålla till på Dagens Nyheter, skola vi föreställa de andra unga damerna, som poserat för Iduns kamera. Vid sidan af fru Brandell står på bilden fru Elsa Nyblom, som grundat Dagens Nyheter dagskoloni för kläna småbarns sommarvistelse och som för öfrigt ofta har ordet i spalterna då D. N. gör insamlingar för välgörande ändamål.

De öfriga tre damerna i Dagens Nyheter, fröken Eva Fogelqvist (La Mouche), fröken Elsa Danielsson (Marfa, Théssette) och fröken Tora Garm (Håbol) fylla växlande uppgifter från biografkritik och modekåserier till intervjuer med Nobelpristagare och nu under kriget ambulerande ministrar från stridande stormakter. Hvad får icke en journalist vara beredd på. Ena stunden nödreportage i Katarinas utkanter, den andra en konversation på något af de tre kulturspråken om världsläget, förd i Grand Hotells elegantaste resandevåning.

I tidningskvartret kring Klara kyrka äro alla grannar, men närmast hvarandra bo Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Den sistnämnda tidningens kvinnliga medarbetare ge i popularitet icke efter för D. N:s. Hvem i Sverige känner icke Gerfred Mark? — Se jag vet ju hur fattigt och uselt min egen portvakt har det och hur hans hustru sliter ut sig med att gå på hjälp, men det är först när Gerfred Mark skrifver det i tidningen, som det går rakt in i mitt hjärta, sade en gång en Östermalmsfru till Gerda Marcus, som följer sig under denna signatur af manlig anstrykning. Det torde vara omkring 200,000 kr., som fröken Marcus genom sin penna samlat in under tre år till olika välgörande ändamål. Hon har för öfrigt andra strängar på sin bäge. Var en tid i världen Dagens Nyheter berlinkorrespondent och sedermera redaktör för teaterlidningen Thalia, anses också som ett ledande namn bland biografkritikerna i hufvudstadspressen. I denna egenskap, men äfven i andra tecknar fröken M. sig Colibri.

Fru Cécile Brünius är en annan af

samma tidnings betydande kvinnliga krafter, användbar till de mest skiftande uppdrag på grund af sin bildning och sina erfarenheter som praktisk husmoder. Signaturer: Bris, Yvette och för modekrönikorna, där hennes goda smak och omdöme göra en värdefull insats, Ago.

Det finns två fröknar Nordström på Svenska Dagbladet; och den ena af dem torde vara den kvinnliga journalist som är vidast och mest känd af alla. Ester Blenda Nordström (Bansai) har nått lika stor ryktbarhet genom sin litterära verksamhet som genom sitt kända personliga uppträdande. Först tog hon tjänst hos "Bonn i Tanninge" och skref "En piga bland pigor", som blifvit en folkbok som få, och så blef hon nomadlärarinna för lappbarnen på snöfjällen, lefde bland kålornas folk som en af dem. Hon vet lika väl hur man skall plöja en snörät fåra i den svenska jorden som hur man skall locka fram en spansk visa ur en manzonetta. Undra på att denna talangfulla och mångsidiga unga dam är populär, hvart hon kommer. Den andra fröken Nordström heter Tora och är ännu ung och ny i yrket, kallar sig Vanja i spalterna och anses lofvande. Så gör ock hennes kamrat fröken Märtha Lindqvist, som använder den blygsamma pseudonymen Quelqu'une och hvilkens akademiska och pedagogiska utbildning gör henne mycket användbar.

Medan vi hålla oss i närheten af Klara kyrka göra vi en kort visit hos fru Vera v. Kraemer på Stockholms-Tidningen. Hon hör till dem, som varit i elden länge, hon började redan 1900 som helt ung flicka i Svenska Dagbladet, på den tiden då de kvinnliga journalisterna ännu ansågos närmast som kuriosa som man inte riktigt visste hvar eller hur de skulle placeras för att göra sig. Det var hvarken lätt eller angenämt att vara med då, men med den inneboende energi och duglighet, som utmärka fru von Kraemer, löste hon svårigheterna i sin ställning. Den är numera sedan många år tillbaka oomtvistad. Fru von Kraemer har påtagit sig skiftande förklädnader. För länge sedan var hon Maudlin i Svenska Dagbladet, så har hon uppträdt som redaktör för den illustrerade tidningen Mitt hem, sedan Vi och vårt och utgifvit böcker under pseudonymen Cecilia Wendel. För några år sedan företog hon en resa till Japan, som hon skildrat i bokform.

Till Stockholms Dagblads redaktion hör fru Agnes Lindhagen, som vi afbildat ute på s. k. torgreportage. Fru Lindhagens styrka ligger dock på ett annat område. Hennes klarhet och tankereda göra henne till en uppskattad kraft, då det gäller den viktiga faktiska intervjun, de stora utredande artiklarna rörande en eller annan fråga och för det inre redaktionsarbetet, allt delta som inte syns och inte kan förklaras i en handvändning för de oinvigde. Fröken Siri Thorgren, signaturen Damsel, har en viss ironisk läggning, som gör henne uppskattad som kåsör. Till Stockholms Dagblads yngsta hör vidare fröken Greta Suber.

Vi ha spart kvällstidningarna till afslutning. Affonbladet har äran allt som sin medarbetare räkna Stockholms äldsta kvinnliga journalist både hvad ålder och tjänsteår beträffar. Fröken Maria Cederschiöld har tillhört tidningens utrikesafdelning sedan 1884, och trots de 60 lefnadsåren är hon alljämt lika oförtrutet verksam där och uthärdar dagligen det tryck som den ständiga brådskan vid pressläggningen af tidningen skapar. En annan värderad medlem af Affonbladets redaktion är fröken Anna Lisa Andersson (Huglek), som också har ett par voly-

mer skönlitterärt att lägga till sin meritlista. Slutligen den yngsta i raden Sonja Aminoff, som kallar sig Jason, gör intervjuer på främmande språk och skrifver om biografier och teatrar bland många andra saker.

Det skulle vara mycket mera att säga om de kvinnliga journalisterna, om hur goda kamrater de äro, hvilka trefliga och välskötta hem och barn de gifva ha, hur duktigt de hålla ut i arbetet, som med sina sena timmar fresta deras fysik i oerhördt hög grad, men må det nu vara nog. Det är glädjande att kunna konstatera, att de införlifvats med pressen och att de försvara sin ställning där.

ELISABETH KREY.

TVÅ HERRARS TJANSTEPIGA.

(Forts. fr. sid. 667.)

de nog velat ledsaga Lis' ett stycke på hemvägen, men erinrade sig den försenade supén, som ej fick ignoreras. — Men prostinnan är tankfull där hon går och ordnar i rummen samt släcker ljusen. Till slut sätter hon sig trött ned i en bekväm korgstol inne i sonens rum, där han själf ögnar igenom de försummade dagstidningarna. — Nej, nu var det på tiden att hon grep in, det insåg prostinnan fullt klart. Sonen var något af en drömmare, i alla händelser opraktisk, och det hade väl händt för, att hon i de mera afgörande ögonblicken i hans lif ingripit vägledande. Och Gerhard var ej svårledd... Nu satt hon och öfvertänkte, hur hon klokast skulle gå tillväga.

— Gerhard! kom det slulligen distinkt bortifrån korgstolen — det var inte så ofta prostinnan numera tilltalade honom med det tonfallet, och kyrkoherden spratt till i en oklar förkänsla af något obehagligt. Ännu tvekar prostinnan om hon vågar sjunga rent ut, men så säger hon: — Du tänker väl inte ställa till skandal för hela socken heller?

— Skandal? kyrkoherden låter ytterligt förvånad tidningen falla ned på mattan.

— Nåja, om inte precis — ännu... Men för en person i din ställning — jag kan verkligen inte förstå, hur du kan vilja utsätta dig ens för skenet af något sådant som — — —

— Hvad menar mamma?

— Fröken Bartelson... Ni träffas ju jämt — och så i afton — en hel timme tror jag nästan du underhöll dig med henne härinne. Hvad skall syföreningsfruarna tänka...

Kyrkoherden är mot sin vilja upprörd. Detta är något han aldrig tänkt öfver — — —

— Dörrarna stodo ju öppna, säger han sarkastiskt, vi — jag trodde mig väl höjd öfver dylika småsinnade insinuationer.

— Javisst, Gerhard, men jag ville ändå varna dig... till trots för den folkpsykolog du är eller just därför, — är dig ej sällan en viss realitetsuppfattning af människorna förvägrad. Och i en kvinnas yttre uppträdande speglas ofta brister i uppfostran, i god ton — sådant som mannen ej allid har öga för, men som ögonblickligen stöter den bildade kvinnan... som nu med fröken Bartelson... Prostinnan blir nästan förvånad öfver sig själf, att hon måste tillgripa nödlögnen, ty det fanns verkligen ingenting att anmärka i sättet och uppträdandet hos den lilla handelsidkerskan, tvärtom skilde hon sig fördelaktigt från de flesta andra af gästerna, så hade man bara inte vetat hvem hon var så... Prostinnan hade varit gift två gånger förut, innan hon på äldre dagar blef prostinna. Mannen nummer två hade i själfva verket "lyft" henne från en rätt så oansenlig ställning i lifvet till en socialt mera betydande. Men — det var så länge sedan, och prostinnan var en ärelysten natur.

På detta sista försåtliga yttrande svarar

kyrkoherden intet. Alltid förr hade han brukat le åt sin mors farhågor i det ena eller andra afseendet, synnerligast om det gällde ett annat parti för hans räkning, men nu förblef han allvarlig.

Prostinnan går. Halfva natten blir kyrkoherden sittande kvar i sitt arbetsrum, orörlig, tankfull, med den nedböjda drömmarepannan lutad mot handen. Rätt hade onekligen hans mor i att han saknade en viss realitetsblick på lifvet och människorna. Måhända hade hon också rätt i sitt omdöme om den kvinna han — först nu nödgades han för sig erkänna, hvad han ej förut klargjort för sitt medvetande — höll på att förälska sig i. Törhända hade han därats af hennes charmanta yttre. Kanske var det en ej osinnlig och följaktligen ovärdig känsla, som borde bekämpas. Hon var ju i hans mors ögon en obildad kvinna — — —

Kyrkoherden är ej en man, som kan trotsa en värld för att vinna den älskade. Han är ej heller i de åren... Nu är det spirande gröna lyckoskottet i två mognade människort hjärtan som afklippt nedifrån roten. Och — kyrkoherden går ej ut på skymningspromenader vidare.

En gång, då han af en händelse höll på att stöta ihop med Lis', kom i hans uttryck och hälsning något förskräckt reserveradt, som om hon varit något farligt att komma för när... .

Lis' undrar — och undrar. Gång på gång genomgår hon i tankarna sitt uppförande på syföreningen. Hur och på hvad sätt hade hon försyndat sig? Något måste det väl vara — som på en gång kunnat omgestalta allt. Till slut blir aningen visshet: prostinnan — där måste förklaringen ligga. Således äfven nu den sociala skranken, som hon ej har kraft att rifva ner. — — — Hvad hjälpte det, att hennes kunskaper och bildning — den yttre fernissan hade hon ej eftersträfvat utan alltid syftat djupare — voro större kanske än mångas, som fått den mest dyrbara och vårdade uppfostran, fast hon under årafals möda och arbete fått lida sig till det mesta. Trots alla sina bemödanden att få tillhöra de utvaldas, bildningens och själsförfiningens krets — stod hon oblidkeligt utanför. Nu visste hon det. Fast hon i sin förblindade lyckokänsla trott, att åtminstone h a n skådat djupare, klarare — sett på henne med en annan blick än världen ser... .

Hon är en utstött från den krets dit hon med hela sin själsriktning hörde — ja, där har hon intet att göra.

Lis' kvinnouppvaknande sent omsider gör det hela än svårare. Hon har drömt — att få vara den älskades. Att få äga ett verkligt hem — ej den ensammas, om i yttre måtto än så propra boning. Att få älska, gifva, tjäna... Sin själs rätte herre. Nu var allt henne förvägradt, och helst ville hon dö — i en snödrifva utanför den älskades fönster en vinternatt... .

Men så enkelt — och sentimentalt — var det ju ej för Lis'. Hon tvingades att genomgå en verklig Getsemanekamp — på randen till den yttersta förtviflan — att ej duka under för bitterheten, som hon fruktat mera än allt annat. Hennes verklighet är så fattig, och hon rades för att åter slungas in i sin förskräckliga vardagliga dualism-tragik — som två herrars tjänstepiga — — — Hon har kastat en blick in genom gyllene portar, och hon strider om sin plats i de stilla, till harmoni och lycka utvecklade själarnas förlofvade land.

Lis' segrar. Men kan ej därför förhindra att hvarje steg på påminnelsens mark smärta, gör rifvande ondt, och att arbetet blef till ett lidande. Hon förstår, att det aldrig

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Fru Augusta Geijer.

Frkn Ellen Landquist.

70 år fyllde den 25 november änkefru Augusta Geijer i Kristinehamn. Fru Geijer har i 48 år tillhört det samhälle, där hon ännu bor. Under alla dessa år har hon vid sidan af sin verksamhet som en duktig och omtänksam husmor i ett mycket gästfritt hem ägnat icke så ringa tid och arbete åt de fattiga i staden. Under åren 1884—1912 var fru Geijer kassaförvaltare och på samma gång ordförande till gagnet i Kristinehamns Skyddsörening, en förening, som har till uppgift att genom beredande af hemarbete skaffa någon liten arbetsförtjänst åt fattiga kvinnor. I en annan förening, "Fattiga Barns Vål", har fru Geijer äfven i många år verkat som den ledande kraften. I 47 år förenad i ett lyckligt äktenskap med häradshöfding Adolf Geijer, hvilken afled förra året, är fru G. fortfarande vid ovanligt god vigör för sina år. Födelsedagen firades hos den 70-årigas dotter och måg, kapten Palms i Uppsala, dit äfven hennes öfriga barn samlats.

Ett länge väntadt dödsbud har nått oss — Ellen Landquist har befriats från sitt lidande. Vid endast 33 års ålder fick hon sluta ett lif, som en gång såg mera soligt ljus ut än de flestas. Sjukdomen, som hon kämpade mot i årtal föll som en svart skugga öfver hennes väg och förintade de löften hon gaf. Under omkring två års tid tillhörde hon Stockholms Dagblads redaktion, dit hon kom 1910 på våren, efter en vacker filosofie kandidatexamen i Uppsala, full af arbetsglädje och vilja att göra nytta i pressens tjänst. Af sina många litterära planer fick hon endast en ringa del utförd, en roman om student-skorna, Suzanne, och då hon skref den, var hon redan märkt af sjukdomen. Men hvad hon icke fick ge världen i de böcker som aldrig blefvo skrifna, det gaf hon sina vänner i sin ljusa, strålande personlighet. I götiska kyrkor förekommer ofta en gudsmodersbild, som är helgad åt dem som äro brinnande i anden, och en sådan madonna är det som man helst tänker sig som en symbol öfver Ellen Landquists korta lefnad. Hon brann af helig eld, det veta de som stodo henne nära, och äfven de fjärrare gladdes åt elden fast den för dem ibland tedde sig som endast fladder på ytan hos en glädlig, lätt tillfredsställd natur. Närmast sörjande stå föräldrar, kyrkoherden i Katarina teol. dr Axel Landquist och hans maka, född Unér, samt fyra syskon.

.....
kan bli annorlunda, och hon säljer sin affär för att flytta till någon helt främmande trakt, där hon lättare skall finna glömska. Inte för att hon får så mycket öfver, när hon lämnat affären — hur folk undrade, att hon kunde vara så dum — och realiserat det mesta af sitt bohag, men alltid så mycket att hon har att lefva af för den närmaste framtiden. Sedan — får hon väl till att tråla för Mammon igen. För ögonblicket känner hon ett starkt behof af ensamhetens koncentration — för att vinna den fulla klarheten öfver sitt lif, som hon ännu saknar. Hon finner den på ett sätt hon minst annat.

När hon är på afskedsbesök hos den å hemtrakten boende system, och förströdt iakttagar dennas stojande barnflock, känner hon plötsligt som ett stygn i bröstet: "V a n s k a p l i n g e n"... Den lille saft i en vrå, ignorerad af sina friska och glada syskon i deras bullrande lek, och såg på Lis' med skygga och dumma ögon. Hans själ var lika litet utvecklad som hans kropp, och hans

åsyn hade förut, när hon någon gång hälsade på hos system, rent fysiskt plågat henne. Nu uppröres hon af att finna honom rent af vanvårdad. Hon känner en stigande förbittring mot system, som håller de andra, de friska och sunda barnen propra och snygga, men låter den stackars "vanskaplingen" lida af smuts och otrefnad. — — — Men hon tänker också på sig själf, sin egen skuld... Intet har hon gjort för att lindra ett uns af lidandet i världen — bara tänkt på sig själf och sitt eget. Alltid. — — — Nu segrar kärleken — som den största — allmänmännsliga.

Innan hon går, säger hon: — Det blir litet ensamt för mig hädanefter på en främmande plats, äfven om jag tar Isabella, hunden och kattorna med. Gerda — vill du afstå — Bertil?

— Bertil? System stirrar på Lis' med den mest okonstlade häpnad och öfverraskning målade i sina drag. — Ja, säger hon till slut, du har ju alltid varit obegriplig, Lis' — men om jag ändå kan förstå... Du har ju aldrig varit förtjust i barn, (nej, tänker Lis', jag har bara varit förtjust i mitt eget, svart-sjukt öfvervakade "högre" jag) och så den här...

Men Lis' går nöjd sin väg. Snart reser hon och tar "vanskaplingen" med sig. Hon får en stackars försummad barnasjäl att om möjligt väcka och höja — fostra och vårda. För en kärlekens ringa uppgift i lifvet skall kanske "egoisten" hos henne allt framgent ta till flykten.

Nu ändligen börjar hon förstå: Barnets evangelium i världen — för himmelrikets besittare omsider, Guds enfaldiga vägvisare på jorden.

HILDEGARD LOFBLADH.

Gabo Falk och Einar Nerman.

TYNGDENS ANDE HVILAR ÖFVER OSS I detta nordliga land ännu mera tryckande än förut sedan kriget kom, och det är kanske därför som den plastiska dansen på senare tid blifvit så oerhördt populär. Den verkar på åskådaren som frigörelse, den för honom som ingenting annat utom musik bort från verkligheten. Men den som dansar måste ha nått högt i sin konst, måste som Gabo Falk ha öfvervunnit tyngdens ande och ge intryck af förtätd musik som hon. Den föreställning som den unga danserskan gaf på Auditorium på måndagens afton tillsammans med Einar Nerman stod konstnärligt mycket högt. Man kan visserligen inte tänka sig någon sämre lokal för en dylik föreställning, ty större delen af publiken ser icke de sandandes fötter, men det hindrade icke att hänförelsen redan efter de första numren var varm och äkta. Programmet som bjöd på stor omväxling upptog äfven ett svenskt namn. Gabo Falk dansade två kompositioner af Atterberg, den första "Egyptisk fris", ett tekniskt konsiststycke i sin stränga arkaiserande stil, den andra Naëmis dans ur "Jefta", af utsökt verkan med sina skygga utbrott, sitt sökande och sitt svärmod. Mest uppskattad blef valsen ur Strauss Rosenkavalier och Delibes marionettans, då Gabo Falk och Einar Nerman uppträdde tillsammans. Nerman sekunderar danserskan på ett utmärkt sätt utan att nå upp till hennes mästerskap. Hans värdefullaste bidrag var utan tvifvel kompositionen af de vackra dräkterna som utförts med en konstnärs förfinade stilkänsla. Särskildt lyckade voro rokokokostymerna i blekt gråviolett och marionetternas lustiga gula och gröna dräkter, förhöjda med svart. En mera förtjusande sachsisk figurin än Gabo Falk i dessa kostymer kan man inte tänka sig. Dräkten till Naëmis dans var komponerad af artisten Yngve Berg. — Publiken höljde de bägge uppträdande i blommor. Ett värdefullt bidrag till aftonen gaf violinisten Michailow, som spelade Poème af Fibich och Romans ur konsert i d-moll af Wieniwski, hvilken senare måste bisseras. Fru Märtha af Klinberg vid flygeln skötte sig som vanligt oklanderligt.

ETH. K.

"På säker grund byggas solida bus - en väl placerad annonsering förfelar icke målet".

Idun som är jämnt spridd öfver hela landet ställer gärna sin erfarenhet till Eder tjänst.

CLOETTAS GULD-CACAO
I vidaående förpackning säljes öfverallt

Recept å Pannkakor och Plättar af SVALÖFS KORNFLINGOR.

Beredning: I ljun mjölk röras så mycket korngrönsflingor att en vanlig pannkakssmet bildas, till hvilken litet salt och socker sättes. Om så önskas, kan med fördel 1/4 hvetemjöl inblandas i flingorna. För hvarje liter mjölk iröres i degen två å tre äggulor samt de till skum vispade äggvitorna. Degen gräddas ljusbrun i smör och serveras med sylt eller socker.

KÖKSALMANACK

Redigerad af **ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND**
Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm.
FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 26 NOV.—2 DEC. 1916.
SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett med fiskstufning och rödbetor; kaffe eller te med surmjölksskaka.
Middag: Stekt, fylld svinhare med brynt potatis, äppelmos och kastanjeurpur; fyllda selleribottnar; citronkräm med makroner.
MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; havregrynsgröt med mjölk; strömmingslåda eller stekt surströmming med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttfärs med stufvade jordärtskockor; vinsoppa med skorpor.

JACOBSONS AFFÄR
FIRMAN ETABLERAD 1832.
HANDARBETEN, TAPISSERI M. M. — Vårhänd. — Väsorterad. — 24 B Grovfureg., vid Tattersall.

Behagliga och välgörande äro **GAHNS** runda tvålar:
Lavendeltvål
Hafremjöltvål
Tallbarrstvål

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekt köttfärs med potatis; mjölk, kaffe eller te. Middag: Oxsvanssoppa; stufvad lake med potatis.
ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; biff med potatis; mjölk, kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Rotpuré med rostat bröd; skärbönspudding med falsk hollandaise; bäjerskräm med choklad.
TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; halvstrad sill med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Får i kål; väfflor med sylt.
FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; stekt färsk sill med potatis; mjölk, kaffe eller te. Middag: Jägarbiff med ärtor; äppelkompott med grädda.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt hafregrynsgröt med mjölk; uppstekt jägarbiff; mjölk, kaffe eller te. Middag: Sillpudding med äggstanning och smält smör; ölsupa.

RECEPT:

Stekt fylld svinhare f. 6 pers.) 1 kg. svinhare, 1/2 citron, 1/2 msk. salt (8 gr.) 1/2 tsk. hvitpeppar, 1/4 tsk. ingefära, 3 vackra syltiga äpplen, 1 hg. katrinplommon, 2 msk. smör (40 gr.), 1/2 lit. vatten, 1 tsk. salt, 1/2 tsk. fast köttextrakt (4 gr.).

Beredning: Haren befrias från det mesta fett, torkas med en duk, urviden i hett vatten, ingnides med citronsaften och kryddorna, väl blandade. — Äpplena skalas, skäras i tunna skivvor. Plommonen sköljas väl i ljunt vatten, få ligga 10 min. i hett vatten, inklappas i en duk och urkärnas. — Haren skäres upp längs efter, fylls med äpplena och plommonen samt hopsys. Smöret brynes i en stekgryta, haren lägges i och brynes väl på alla sidor. Den spådes först med det heta plommonspadet och därefter med vattnet, tillsatt med köttextrakt och salt. Haren får saktasteka med tätt slutet lock, tills den är mör, eller omkring 2 tim., hvarunder den öses öfver omkring hvar 10:de minut. Den skäres och upplägges på varmt serveringsfat och garneras med brynt potatis och ärtor samt persilja. Serveras med den silade och skummade köttskyn, tillsatt med soja och kryddor eller ock med afredd sås.

Vinsoppa (f. 6 pers.): 1 lit. vatten, skalet af 1/2 citron, 2 msk. potatismjöl (30 gr.), 2 dcl. fransk vin, 1 1/2 dcl. sherry, 4 äggulor. 150 gr. strösocker.

Beredning: Vattnet får koka 5 min. med citronskalet, det afredes därefter med potatismjölet, utrördt i 1/2 kkp. kallt vatten, vinet tillsättes och soppan får koka 2 min. Äggulorna och sockret vispas i soppskålen, tills massan blir vit och den heta soppan hälls i under stark vispning. Serveras genast med biskvier makroner eller skorpor.

Stufvad lake (f. 6 pers.) 1 1/2 kg. lake, 1 msk. salt (15 gr.), 1/2 citron, 5 msk. smör (1 hg.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 2-3 hackade syltiga äpplen, 1 dcl. kokande vatten, 2 dcl. grädda. 1/2-1 msk. godt, hvitt vin, 1 tsk. socker (5 gr.).

Beredning: När laken är slaktad, beströs den med salt och får ligga en stund. Den fläs därefter som ål, fenorna klippas bort och laken urtages försiktigt, hvarvid rommen och levern tillvaratagas. Den sköljes mycket väl, torkas och skäres i 5 cm. breda bitar tvärs öfver och dessa begytas med saften af 1/2 citron. En kastrull beläggas med hälften af smöret fiskbitarna läggas, tätt intill hvarandra, mjölet strös öfver, löken tillsättes, om så önskas, och resten af smöret lägges i flockar ofvanpå. Vattnet och grädden tillsätts försiktigt och fisken får saktasteka med tätt slutet lock 15-20 min. Den lägges upp på varm karott, såsen vispas upp, avsmakas med vin och socker och hälls öfver fisken. Anrättningen garneras med levern och rommen, som sköljts, kokats i saltadt vatten och skurits i bitar, samt räfflade citronskivvor.

Skärbönspudding (f. 6 pers.) 1/2 lit. konserverade eller saltade skärböner, 4 hela ägg, 70 gr. stötta skorpor, 5 gr. hvetemjöl, 80 gr. smält smör, 3 dcl. mjölk, salt, socker, närsalt.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. fint stötta skorpor. Beredning: Bönorna förvällas och hackas fint. Äggen vispas, mjölken och de stötta skorporna tillsätts jämte de hackade bönerna, det smälta smöret och kryddorna. Massan hälls i en smord och brödbeströdd kransform och puddingens kokas i vattenbad i ugn omkring 1 1/2 tim. Den uppstjälpes på varmt serveringsfat och serveras med falsk hollandaise.

Falsk hollandaise (f. 6 pers.) 60 gr. smör, 1 msk. mjöl (10 gr.), 2 gr. salt, 1 gr. socker, 1/2 gr. hvitpeppar, 4 äggulor, 2 dcl. vatten, 1 tsk. citronsaft.

Beredning: Smöret röres i en ljun kastrull, tills det blir hvitt och pösigt, därefter nedrörs mjölet, äggulorna, en i sänder, saltet, sockret och pepparen. Kastrullen sättes öfver svag eld, det kalla vattnet tillsättes, litet i sänder, under ständig vispning och såsen får sjuda, tills den är tjock och glansig, lytes af, avsmakas genast med citronsaften och hälls varm i vattenbad.

Bäjerskräm med choklad (f. 12 pers.). 2 hg. strösocker 2 dcl. vatten; 1 vaniljstång, 1 hg. osockerad choklad, 9-10 blad gelatin, 1 dcl. hett vatten, till gelatinet, 7 dcl. tjock grädda.

Beredning: Sockret kokas med vattnet och vaniljstången till en klar, simmig lag, hvarefter vaniljstången upptages. Chokladen smältes i vattenbad, utan tillsats av vatten, och nedlägges i sockerlagen. Gelatinet sköljes i kallt vatten, upplöses i det varma vattnet och tillsättes, hvarefter krämen röres tills den är kall. Då tillsättes den till hårt skum slagna grädden, och krämen hälls i en vattnesköld och socker-

FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lätsmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tagas af såväl barn som vuxna.

Tillverkas å **APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM, STOCKHOLM.**

Originalflaskor om 500 gram, Pris Kronor 2.25

BILLIGT! - Finnes å alla apotek - BILLIGT!

Alla som själftva vilja måla i hemmen och önska ett utomordentligt vackert och hållbart arbete böra använda emaljfärgen **Chinalack**. Arsenikfri enl. nya giftstadgan. Erhålls hos alla färghandlare.

Se till att Ni verkligen får Chinalack och tag ingen annan. Fabrikant: **Dorch, Bäcksin & Co. A.-B., Göteborg och Stockholm.**

NVA **WERMLANDS-TIDNINGEN**
Grund. 1850 Karlstad Telefon 218
är Värmlands största och äldsta tidning.

1 ÖRE

risgryn 20 gr. har samma näringsvärde som **ETT ÄGG**

(enligt Lifsmedelskommissionens broschyr).

4 ÖRE

risgryn 80 gr. har samma näringsvärde som **EN BIFFSTEK**

SYDSVENSKA KREDIT AKTIEBOLAGET,

Drottninggatan 4,

utfärdar **resekreditiv**, betalbara på de flesta europeiska och utomeuropeiska bankplatser, ombesörjer **telegrafremissor** till in- och utlandet.

Fondafdelning. Notariatafdelning. Kassafack.

Varma kläder åt barnen till hösten och vintern!

Prenumerera nu genast på

"BARNGARDEROBEN"

Illustrerad månadstidning för barnkläders förfärdigande. Stor dubbelsidig mönsterbilaga medföljer gratis.

"Barngarderoben" kostar för sista kvartalet endast 90 öre. Sist utkomna nummer erhålles mot 30 öre i frimärken från **Iduns Exp., Stockholm.**

Det kan utan olägenhet sparas i hvarje hushåll, när

Agra M. M.

användes till bakning, stekning och all annan matlagning i stället för det dyra natursmöret.

Gör ett försök!

Vantar & Strumpor
MED **Lejon** MÄRKET!
FÖRSÄLJAS
I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS-MANUFAKTUR-
& KORTVARUAFÄRER

beströdd form och får stå på is 2-3 tim. för att stelna. När krämen skall serveras, lossas den från kanten med en spetsig knif och uppsjälpes på flat glasskål med tärtapper. Krämen kan även fyllas i form med lock och frysas, men då användas endast 3 blad gelatin.

SVAR

(Forts.)
— »Blomstervän» har svar på Iduns exp.
N:r 248. Känner man båda parterna eller blott fästmon, skickas presenten till fästmon. Känner man endast fästmannen, skickas den till honom. Efter bröllopet, då man oftast ju även fått telegram från dem, som sändt presenter. Äro gifvarna på bröllopet, kunna de ju tackas då. Ebon.
N:r 249. Fru Paula Messel har utgiftit en dylik bok, översatt till svenska, »Elegant borddukning och anrättning». Finns i bokhandeln och kostar omkring 1 kr. Svensk husmoder.
N:r 250. Modet har lyckligtvis under årens lopp kommit därhän att befria värdinnan att dricka med alla gästerna. Dricker Ni med damerna och den af de manliga gästerna, som för eder till bordet samt möjligen ännu en, d. v. s. de förmåsta bland de manliga gästerna, har ni gjort mer än upplyddt allan rättfärdighet. Värden brukar ju jämte värdinnan hälsa gästerna välkomna, och efter denna skäl är värdinnan ej förpliktad att skåla med någon för så vidd han ej jämte hustrun vill utbringa någon ytterligare skål. Svensk husmoder.
N:r 251. Då ni jämte eder man möter en herre som hälsar, gäller denna artighet lika mycket eder som eder man, hvarför det är eder skyldighet att besvara hälsningen med en bugning. Del VII af serien »Hjälp dig själf», »God ton», torde erhållas i hvarje bokhandel till pris af 75 öre. Svensk husmoder.

N:r 252. Stick en strumpsticka ned i mjölken. Fastnar en blå droppe på den är mjölken vattenblandad. Genom att hålla upp ägg mot en stark ljusläga, kan man se om ett ägg är färskt. Anderos.
N:r 253. Af Ingeborg Zethelius: »Mönsterbok för italiensk spetsöm», pris kr. 2,25, af Vera von Kræmer: »Spetsöm», 1 kr. I öfrigt kan ni vända eder till »Licium», Birger Jarlsgratan 18 eller Birgittaskolan, Regeringsgatan 19-21.
»Konstslöjden i hemmet», tidskrift utgifven af G. och A. Meukow. Svensk husmoder.
N:r 254. Meddela er i bref med undertecknad (adr. fås af Iduns exp.) och jag skall — om möjligt, bibringa er de nödiga kunskaperna. Ann Marri.
N:r 255. Tio är ju en bra tidig timme för en större frukost — men behöfver det bli så tidigt? Kl. 11 eller 12 passade ju onekligen bättre. Beträffande matsedeln, ställer den sig ungefär som till middag, man har blott färre rätter och så brukas naturligen ej soppa, dock gärna buljong om man så vill. Se här förslag till ett par enkla matsedlar.
1) Buljong med sandwiches. Kall lax i gelé med majonäs. Stekt orre (eller härpe eller raphöns) med sallader.
Glace, krokan.
Champagne till steken. Portvin till dessert, om man så tycker kan efter fisken serveras någon mellanrätt eller efter steken en grönrätt (sparris kronärtskockor e. d.)
2) Buljong, pastejor.
Små hummerpastejer.
Skinka i gelé, legymer.
Vingelö, krokan.
Det går ju också an att inskränka det till att bjuda endast vin och konfekt efter vigseln, i så fall något godt rhenskt och äfven ett starkt vin. Den som vill kan ytterligare bjuda färta med vingelö. Om bruden är iklädd brudräkt, bör naturligtvis brudgummen bära frack. Svensk husmoder.
N:r 256. Ett mycket godt härvatten är eau de quinine, som ni själf kan bereda: 1/2 gr. svafvelsyrdt kinin och 20 gr. spanskeppardroppar få under 2 dygn draga i 1/4 lit. vinsprit, filtreras och blandas därefter med 100 gr. destillerat vatten, tillsättes litet violparfym eller litet lavendelsprit. Kan färgas med alcanarot, som urdrages i sprit. Är håret torrt, tillsättes 15-20 gr. glycerin. Ett annat härvatten, som torde komma det af eder nämnda närmare är följande: 25 gr. salicylsyra, 50 gr. glycerin, 925 gr. sprit å 68 proc. 5 droppar rosenolja (eller lavendel) och 2 droppar bergamottolja. Löses och filtreras. Svensk husmoder.
N:r 257. Ansökan om tillstånd att få antaga nytt släktnamn ingifves till Konungens Befallningshafvande i länet och skall innehålla begäran att få utbyta släktnamnet N. N. mot annat. Ansökan åtföljes af prästbetyg och 4 kr. till annonskostnad. Efter 120 dagar får protokollutdrag lösas med 3 kr. Detta protokollutdrag insändes af sökanden till Registratören i Kungl. Eklestastikdepartementet, Stockholm, för inregistrering och lösen är där 5 kr. Senare skall protokollet

uppvisas å pastorsexpeditionen för anteckning. Om barn fyllt 18 år, skall ansökan af detsamma biträdas. eljest ej behöfligt.
Svensk husmoder.
N:r 258. Se svaret till N:r 244 här ofvan. Svensk husmoder.
N:r 259. Åh jo, det finns många människor, som både vilja och kunna hjälpa sina medmänniskor. Borde Ni ej annonsera i t. ex. Idun, som ju när så många välsliterade hem? Tror att det skulle lyckas.
Svensk husmoder.
— Sätt in en annons i Idun t. ex. Exp. Mästersamuelsgatan 45. Är annonsen trefligt affattad, skall ni säkert erhålla svar från någon rätttänkande person, som vill hjälpa eder. Ann Marri.
N:r 260. Försök att bli riteriska i ett broderimagasin. En sådan plats har jag nyligen sett annonserad. Ebon.
N:r 261. Madame Wagner-Jaques, Chalet Ferney Route d'Echallous, Lausanne; Mlle Aeschmann, Villa Claire, Fleurette 33, Lausanne; Frau Professor Dr. Georgens, Rasude, Lausanne. Priserna brukade växla från 1,200 till 1,800 fr. pr år men under nuvarande förhållanden torde de vara betydligt högre. Svensk husmoder.
— L. A. bör skriva till Milles Lilly och Blanche Cornuz Villars sur Ollon ofvanför Lausanne. De vänliga unga föreståndarinnorna korrespondera på engelska, tyska och franska.
En svenska som funnit godt hem därnere.
N:r 262. Tillskrif Malmöhus Läns Hemslöjdsförening, Malmö. Där erhåller ni upplysning och beskrifning af all slags vävad. Där kan ni äfven få köpa allt erforodrigt garn. Ann Marri.
— För en del år sedan väfdes i mitt hem ett utmärkt vackert och tillika slitstarkt tyg i hellely (både varp och inslag). Fint engelskt ullgarn (köpes i Hindersons garnhandel Stockholm) användes, varpades i tråd svart och 1 tråd grått, slogs uti väfven hvarannan tråd grått, hvarannan svart. Väddes i treskaft. Fin sked. Blef mycket små rutor, så att det mer såg ut som meleradt. Man kan naturligen väfva emfärgadt på samma sätt. Likaså i cheviot. Svensk husmoder.
— En kostymväf, som jag väfde 1914, begagnas nu af min man under tredje vintern och är ännu snygg. Den väfdes af blött och grått kostymgarn, varpades med två ändar af hvarje i langet. Ni bör kugga — eller kanske ni kallar det bobina — 14 härfvor på hvar kugge. Ni kan då lägga den cirka 21 alnar lång. Den måste varpas 16 pasmar bred. Och trådas i sked, som är 80 cm. på 16 pasmar. Kuggas, varpas, solvas och iträdes som vanlig väf, d. v. s. på fyra skaft, en tråd i solv två trådar i rör. Men ni bör spolkaasta väfven, om det är två slags varp. I detta fall en tråd grått, 1 en blött. Enkelt garn. Samma sorts kostymgarn till varp som inslag. Vill ni trampa efterföljande trampning, blir väfven mycket treflig. Trampa med två fötter!
De två mellersta.
Den andra och fjärde.
Den första och fjärde.
Den första och tredje.
Börja så om igen!
Till inslag åtgår något mera än en härfva till hvarje aln — af hvardera sorten af garnet.
Prässas, men ej stampas. Luna.
N:r 263. Jag kan ej ge er annat råd än: gå ut bland människorna! Det är orätt af er att stänga er ute från hvad livet har att ge. Heter det inte: »du skall öfvergifva din fader och din moder — » Fatta naturligtvis inte detta i dess bokstafliga form utan betänkt endast att ni har lika stora plikter mot er själf som mot far och mor. Om ni ej medan det är tid skaffar er hem och make, hvem skall då tänka på er, när ni blir gammal? Sätt in annons och infall däri ordet allvar. Jag vet många som på detta sätt funnit sin lycka. Eller, som sagt, gå ut bland människorna, skaffa er en plats, där ni kommer i beröring med folk och ni skall nog finna den ni söker. Lycka till!
Anderos.
N:r 264. Adresser på internerade soldater eller soldater i fångenskap kan ni få genom Stockholms-Tidningen. Men hvarför sända edra gåfvor långt bort, när fattigdomen som en följd af kriget hänger oss i knutarna!
— Jag har med glädje läst om eder önskan att få namn och adress på en soldat för att skicka en gåfva. Léon Méon, Kriegsgetangener, 10 Comp. Hammelburg, Bajern, vore tacksam för eder vänlighet. Som jag har så många krigsfångar att skriva till, hinner jag ej så ofta ägna mig åt dem alla. För resten är ni nog yngre och angenämare att brevväxla med än L. L., Djursholm.
— Mig veterligt finnes ingen dylik byrå här i landet, men ni kan sända edra gåfvor under följande adress: An den Chef 11. komp. IX. Res. Armeekorps 17. Res. Inf. Div. 162. Inf. Rgt. Tyskland. Kompanichefen är f. d. svensk officer och åtar sig med nöje utdelandet. Försändelser skola förses med påskrift

Nyhet för husmodrar.

Baka bullar själf är ett nöje om man använder denna omyckta hopfällbara bakställning av lackerat järn för placering av bakplåtarna. Pris 3.50. Skriv i dag efter en till
Gustaf Esbjörn Gette.

Kvinnligt yrkesregister.
Hemmens värderade uppslagsbok.
De ungas rådgivare vid valet af lefnadskall. Erhålles i boklädorna samt å Kv. Yrkesregisters expedition Hamngatan 5 A, Stockholm. Pris 1:50, porto till landsorten 20 öre.
En välkommen julkapp.
Klipp annonsen!

Vill Ni märka,
så anlita Ingeborg Zethelius' märkböcker eller Sam Anderssons »Moderna märkbok». Nya upplagor nu utkomna, tillökta med diverse nykomponerade broderimönster, utan prisförhöjning: Zethelius å 1:25, Andersson å 1:50.

Vill Ni virka,
så fås 186 härliga mönster i Alva Armanns nyutkomna Virkbok å 2:50, allt i boklädorna på
Lars Hökerbergs förlag.

Socketburkar och Sockerdosor
av vitbleck.

lämpliga till förvaring av socker i såväl hushållen som på fican. Även lämpliga för andra hushållsvaror.
Satsen innehåller 12 st. olika storlekar.

Sändes mot postförskott eller efterkrav till det ytterst billiga priset af Kr. 1.75 (+ porto) efter rekvisition hos
Hugo Brusewitz Detaljförstäljning, Kungsgatan 1, Göteborg.

LOTION ALMA
Förträffligt medel mot fet och transpirerande hud, samt mot pormaskar. Användes till ansikte, hals, byst och armar. Huden blir ljus matt. Verkar omedelbart. Pris 4 kronor.
Maria Enquists Institut för Skönhetsvård och Plastiska operationer. STOCKHOLM.

Dragning denna månad
Åby-Lotteriet
för frivignna fångar.

Pris 2 kr. pr lott. 12,500 vinster.
Var 8:de lott vinner.
Högsta vinsten värd 9,000 kr.
enastående rikhaltig, lätt realiserbar, sammansatt af följande olika saker:
Biblioteksmöbel från Nord. Kompaniet.
Bibliotek i urval, alla böcker bundna.
Motorcykel från Huskvarna.
Kaffeservis kontr. silver från Gnlmsmeds-bolaget.
Silverschatull 8 1/2 duss. nysilver från D:o **Piaino** af mah. från Bergqvist & Nilsson
Oljefärgstavor av prof. Arborelius och Odellmark.
Rödlakansmatta från Svensk Hemslöjld. Samtliga dessa föremål en vinst.
2:dra vinsten värd 8,000 kr
Möbler till 4 rum i rena antika stilar: **Salong** i Louis-XVI, **Matsal** i Rennässans, **Sängkammare** i Empire, **Kabinett** i Rococco.
3:dje vinsten värd 6000 kr.
Motor-racerbåt av ny typ, c:a 14-15 knops fart från A.-B. Hästholmsvarvet.
11 vinster i värde 9,000-1,000 kronor. 82 900-100
»Lägsta vinstvärde 5 kronor.»
Sammanl. vinstvärdet 120,000 kr. Insänd skyndsamt rekv., märkt X 1 adr. Åbylotteriet, Artillerig. 60, Stockholm, varefter lotter sändas mot postförskott för lotterna å 2 kr. pr lott jämte kostnad för porto och dragningslista.
Bese vinstutställningen
Birger Jarlsgratan 16.

Från Ystad till Haparanda användes
YVY-TVÅL.
Säljes i hvarje välsorterad Parfym- o. Herrekiperingsaffär.
ÖSTERLIN & ULRIKSSONS Kemisk Tekn. Fabrik, YSTAD.

Ferrin
Fås på apoteken.
Bästa järnmedel
Utmärkt styrkande. **Apoteket Lejonet, Malmö.**

EN FREJATABLETT
ljudtar den reismaste hosta

SAJLES I ASKAR Å 30 ÖRE. I PÅSAR Å 10 ÖRE

Ytterligare två pressutländen om
K. G. Ossiannilssons
stora historiska standardverk
Gustavus Adolphus Magnus
Dr: John Atterbom i Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning skriver:
»Som helhetsomöme om detta verk må genast uttalas, att det äger framträdande förtjänster som en fängslande och i sina stora drag trovärdig och åskådlig skildring af det rika ämne förf. behandlar. — Äfven de historiska förloppen åskådliggöras med den förmåga af dramatisk spänning och fyndigt kombinerande fantasi, som Ossiannilsson ofta visat sig besitta. — Genom det hela går dessutom en med spänning och underhållande situationer fylld öfvenlyfsfabulering, som gör berättelsen i hög grad underhållande. — Den fängslande skildringskonst, hvarmed Wallenstein-gestalten gifvits, vittnar om, att den i särskildt hög grad intrasserat författaren. — Han är därför att lyckönska till detta nya verk, som visar sin författares diktaregenskaper från en starkare sida — —»
»Öresundsposten» skriver:
»Det sjuder verkligen i Ossiannilssons skildring något af tretioårskrigit själf i dess underliga blandning af rena ohyggligheter, egoistisk mänsklig äflan och politiskt intressespel. — Han har förstätt att se stort på en stor tid, och detta förläna hans verk ett högre intresse och den lyftning, man har anspråk på, när det gäller ett äldststoff af detta slag. — Och ingen nu lefvande svensk författare är bättre skickad att gifva oss dessa skildringar.»
I alla boklädor. **Två del. å Kr. 4; 25.**
Åhlén & Åkerlunds Förlags A.-B.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 48. LOGOGRYF.

En cirkumflex, en vådlig snara, en listens afskyvärda tolk mitt hela just kan sägas vara och bruka ej bland bättre folk. Sju delar i sin helhet har det och kan i gåtor blandas bort, och om man denna gången tar det, är det emedan det är kort:

För framåtskridandet i lifvet ett villkor som nödvändigt är; Hvad kyrkan äger lika gifvet, som att en kappa prästen bär; en stum förtrogen, som kan säga hvad mången tunga fäfanget vill; hvad hvar och en sig önskar äga, men hvilket dock så få hör till; ett bibliskt namn, som ännu brukas bland gossar uti våra dar; ett djur, hvars gifmildhet så sjukas som friskas fägnad ofta var, ett halsband utan smak och värde, åtminstone för den det bär; det, hvori skörden Gud beskärde, ju bonden alltid ställa lär; en oppfostrad nymf, som härmas, där odet henne fängslat har; hvad knappt om vintern mäktar värmas,

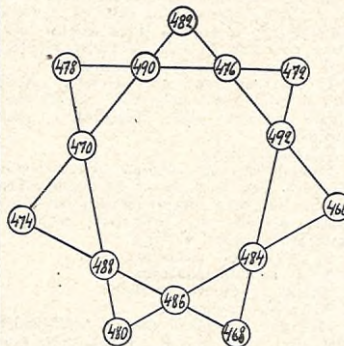
då det den armes tillhåll var; ett silfverband kring Spaniens hjässa; en vresig post vid skogens rand; och en som hvarje jul ses hvassa, att sara djupt en vågsam hand; tyrann, som sina offer plågar med iskall grymhet hvarje år; och sist hvad jag om ursäkt vågar, att förr än nu ej punktum står. Lea.

Lösning, märkt pristäfling n: 48 och försedd med Svenska nationalföreningens mot tuberkulos välgörenhetsmärke insändes undertecknad med namn och adress, till Red. af Idun senast den 16 dec. 1916.

De två första rätta lösningarna som vid granskningen påträffas, erhålla pris resp. 10 och 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 44.

År 1916.

Vid den företagna granskningen af insända lösningar ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa kontantprisen: Första priset: Herr Thorsten Beck, Karlsborg. Andra priset: Fil. stud. Sixten Humble, Uppsala.

IDUNS TIDSFÖRDRIF.

ETT VISITKORT.

SAM ENMAN

Hvad är mannen? Bokstäfverna, ordnade på annat sätt visa mannens yrke.

EN OMTALAD HALFÖ.

Tal, skon, tak, tok, brand ark, ro, trä, de. I hvarjt ett af dessa ord skall en ny bokstaf insättas, så att nya ord bildas. Äro dessa rätt funna, skola de nyinsatta bokstäfverna bilda namnet på en under kriget ofta omtalad halfö.

EN LITEN UPPGIFT MED SPELKORT.

Tag ur en kortlek de fyra essen, kungarna, damerna och knektarna. Placera dem sedan i en kvadrat, så att det hvarken i någon lodrät eller vågrät rad kommer två kort af samma valör eller färg.

GEOGRAFISK ANAGRAM.

Lura, trebi, sedel, haut, laas, gria, ukraka, trup, graboa. Alla dessa ord äro geografiska namn i anagramform. När de rätta orden äro funna och satta i rätt ordningsföljd, skola deras begynnelse bokstäfver bilda namn på ett krigsvapen.

KALEJDOSKOP.

Det ingen sa' för haren den ramla i sa' bonden här är tvärtom häret som hade rädder eid utför trappan han sa' som sprang som det är bra. Denna egendomliga sammanställning af ord skall ordnas på annat sätt, så att tre kända meningar uppstå.

HUR LYDA TALEN.

Summan af två tresiffriga tal är 702. Förhållandet mellan en siffra i det ena och den motsvarande i det andra är beständigt hälften. Hur lyda talen?

LÖSNINGAR TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 47

DE NIO LÄNKARNA: Klago — Lago, lag, lagom, gom, om må, mål, al — klagomål.
GEOGRAFISKA FRÅGAN: Palästina.
METAMORFOSEN: Som man är klädd, blir man hädd.
HVLKEN DATO? 21 september.

Låt barnen sy sina dockkläder själfva!

Från »Wallma» modeffär för dockkläder (invarum. »Wallma») erhålles mot postförskott material och tyger med påritat mönster jämte beskrifning på lätt för ärdigade dockkläder af modernaste snitt. Begär illustr priskurant från

Elsa Wallmark, Haga, Stockholm 3.
Rikstelefon 115 20. Allm. Telefon 44 15.

»Feldpost». Paket går bäst fram som »Liebesgabe». N. B.
N:R 265. Ett synnerligen framstående verk är Schücks och Warburgs Litteraturhistoria, den kan rekommenderas till både nytta och nöje.
E. G. Geijer, Föreläsningar öfver människans historia, Viktor Rydberg, Filosofiska föreläsningar; Ralph Waldo Emerson, Naturen och människan; Valda essayer. Seneca, Om lifvets korthet m. fl. öfersättningar af d. r. Bergman; Henri Bergson, Filosofien och lifvet, Tiden och den fria viljan; Paul Janet, Lyckans filosofi, Familjen. Schillers skönhetslära — om människans estetiska fostran; John Ruskin, Huru vi rätt skola förstå konsten.

Svensk husmoder.
N:R 266. Vänd eder till »Fräddgårdsanläggnings-byrå», Jansson och Hellström, Regeringsgatan 49, 1 tr. R. T. 155 49. A. T. 266 77.

Svensk husmoder.
N:R 267. Finns det intet bibliotek i trakten, där ni kan få låna. Eljest går det för sig äfven för landtjänar för låna för billig afgift från lånbibliotek i större stad.

Svensk husmoder.
N:R 268. Nej, sådana hänsyn som dem ni talar om (på hvilken boklig bildningsgrad vederbörande stå) få ej införa lagen existera. Den af makarne som anses lämpligast att rätt uppfostra barnet till en god och nyttig samhällsmedlem, blir detsamma tilldömt. I regel afslås ej moderns begäran att få behålla barnet, för så vidt hon är en aktningvärd och hederlig kvinna och i öfrigt lämpad för att fostra barnet.

Svensk husmoder.
N:R 269. Bäst annonsera efter lämplig plats och sedan taga reda på förhållandena där.

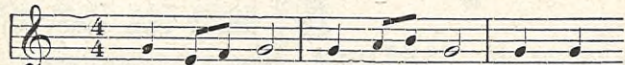
Svensk husmoder.
N:R 270. »Ricka» tillrådes vända sig till Centr.-förbundet för socialt arbete, Lästmakaregatan 6. Tillfälle finns till kortare och billigare kurser. I alla händelser får ni där de bästa anvisningar och råd.

Svensk husmoder.
Bilda ett s. k. skolhushåll, det vill säga hushålla för skolbarn. Ebon.

TRÅDARNA.

Skiss af Jeanna.
(Forts.)
Grosshandlaren tryckte så på en knapp i väggen och två små ljuslockiga flickor stormade fram. — Välkommen, snälla farfar, ropade de och slogo sina små armar om den gamle.
Inne i våningen hälsades brukspatron af sin sonhustru, vars vänligt strålande blick genast tinade upp svärfarshjärtat. Med en omfattning fullbordade hon välkomsthälsningen, och vände sig så mot en äldre dam.
— Min egen snälla mamma, presenterade hon — — —
— Och min snälla pappa, inpassade grosshandlaren — det blir naturligtvis Karin och Isidor det — så nära släktingar titulera man inte —. De båda kontrahenterna skakade hand.
— Kärt namn, sa' brukspatron, hustru min hette också Katarina — förkortning, förstär jag, nutidens tunga hinner inte med så långa namn. De skrattade alla.

Vår första illustrerade musikhistoria!

Populär allmän musikhistoria

2:dra, delvis omarbetade och med nya illustrationer försedda upplagan.
Av Karl Valentin.
Pris 6: 50, inb. 8 kr.

»Arbetets popularitet är lika förklarlig som berättigad. Det estetiska bildningsökandet i våra dagar sträcker sig ej minst till fonkonslens område, varför en säker vägledning i musikens historia, förtut föga beaktad av annat än forskare och musikluderande, numera måste bli begärlig för en större allmänhet». Svenska Dagbladet.

»Denne bok gir en fortrefelig inledning i musikens historie; man finder i den alt hvad en lærelysten amatør i musikens kunst og videnskap trænger at vite, mer slik tilrettelagt med værdifulde henvisninger og vink, at den meget vel ogsaa kan tjene som grundlag for videre studier i faget». Tidens Tegn.

P. A. Norstedt & Söners förlag.

Brukspatron tittade sig belåtet omkring.
— Huggarn' till pojke, som kunnat skaffa sig ett så fint hem — en så fager hustru och en sådan svärmor se'n, sa' han och bugade sig för de båda damerna.
Grosshandlaren nickade åt sin hustru, som ville han säga: god början .du.

Nu trädde småttingarna fram med sina kraf på uppmärksamhet. Lilla Stina kröp upp i mormors knä och bad ifrigt om en saga, under det att Barbro, vig som en kattunge klättrade upp på farfars breda rygg, smackade till tecken, att Grälle skulle sätta sig i galopp. Hästen skenad i väg genom våningen under ryttarinns vilda jubel. Grosshandlaren måste genast säga ifrån, att farfar inte fick skämma bort barnen: — Du var mingsann inte så lenhänt mot din egen son, far.
— Sådant läder behöfver sådan smörja ha, ursäktade han sig, — det är något helt annat med små vackra flickor.

— Åh, hör man på — en sådan gammal Adam — liksom inte moder Eva gifvit synden i arf äfven åt sina döttrar. Repliken gaf anledning till allmän munterhet.
Senare på aptonen var familjen samlad inne i det s. k. herrummet, där man språkade om gammalt och nytt. Fru Blom lade patience och brukspatron följde med spändt intresse utläggningen. Då föll det plötsligen grosshandlaren in, att han skulle prestera en ny öfverraskning åt farsgruppen.
(Forts.)

— Ah, hör man på — en sådan gammal Adam — liksom inte moder Eva gifvit synden i arf äfven åt sina döttrar. Repliken gaf anledning till allmän munterhet.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA.
T. M. Välmenande, men alldeles för svagt.
»Akademiker» och »Marianne» torde uppge adress till Idun för öfersändande af flera svar.
Tveksam prenummerant. Fråga 1. Ni delar tydligen svenska folkets obenägenhet eller skola vi säga oförmåga att läsa innan till. I redaktionens tillkännagivande under rubriken »Frågor» står uttryckligen »svaret å någon af här införda frågor som insändas till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato.» Af rent tekniska skäl kunna vi icke publicera senare anlända svar, icke heller ett obegränsadt antal svar på samma fråga, men vi bruka använda oss af den utvägen att i breflådan uppmana de frägande att uppge sin adress till Idun för svarens öfersändande till dem personligen. Ofta fötklingar dock denna mening ohörd. Fråga 2. »En upplysning om tidningens framtida riktning» — i breflådan — och till på köpet gömmer ni er under anonymitet! Vi komma snart med en prenumerationsanmälan, skulle ni icke vilja omsorgsfullt studera den och väga skälerna för och emot ur hvad ni därur inhämtar?

EXPEDITIONENS BREFLÅDA.

»Familjemedlem 1917», Oskarshamn, Annonsern kostar 3:75, likvid insändes i postanvisning.

Annonsera i Idun!

Några uttalanden om den nyutkomna

landsflykt

En idealisk kvinnas memoarer
af
Malwida von Meysenbug

.....

Eth K. i Idun
...en kvinnogestalt av sällsynt varm mänsklighet och ädel resning...

Hedvig Svedenborg
Det är helt enkelt ovärderligt att vi fått den boken på svenska och kommer den säkert att läsas högt i mångt hem medan julklapparna sys.

Else Kleen i St. T.
...är den alldeles förtjusande! Något annat ord finns icke!
.....

Wahlström & Widstrand

IDUNS KOKBOK

afhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning, konservering af kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp, karamell- & konfektkokning, beredning af drycker och charkuterivaror, servering, borddukning och servetbrytning. Kokboken är rik illustrerad, med 12 färgtrycksplanscher, med afbildningar af fåglar, fiskar och svampar samt grönsaker jämte 4 styckningsplanscher för kött och 16 olika servetbrytningar efter fotografier.

IDUNS KOKBOK

är vår modernaste kokbok till utstyrel och innehåll. Bokens alla 1.071 recept äro praktiskt pröfvade vid Elisabeth Östmans Husmoderskurser o. öfverskäddigt uppställda, med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrannt angifna. Äfven helt unga husmodrar och tjänarinnor med mindre erfarenhet finna härigenom en säker handledning i

IDUNS KOKBOK

Till salu i alla boklädor erhålles den portofritt mot insänd likvid kr. 5: 50, direkt från
IDUNS EXPEDITION, STOCKHOLM.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta afskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

I GODT HEM i villasamhälle närheten af Sthlm får bättre hushållsvan flicka, kunnig i matlagning o. s. v. plats som hushållsfröken. Medlem. Jungfru finnes.
Vid. Nya Inack-byrån. Jakobsbergsgatan 3, 1 tr.

FÖR EN PALITTLIG, barnkär flicka af god familj, van vid barn, kunnig i lagning och handarbete finnes plats att vårda tre gossar, ålder 3-8 år, sköta lärläsning och deltaga i husliga sysslor. Särskildt afseende fästes vid ordning och godt lynne. Familjemedlem och lön efter överenskommelse. Svar till postlåd 4, Helsingborg.

TILL LÄRARINNA för sömmerska el. stickerska el. enkel flicka komma. Symaskin finnes. Sv. t. »Prästgården», Gärdby.

FLICKA, snäll och allvarlig, som vill gå a ensamjungfrus sysslor, erhåller plats i liten familj i landsortstad. Sv. till »16», Iduns exp. f. v. b.

BARNKÄR, frisk och pålitlig flicka, villigt att sköta en 1½ år gammal flicka samt deltaga i hvarjehandade sysslor som förekomma i hemmet, får plats i köping 1 dec. Sök. bör vara kunnig uti enklare matlagning och sömnad. Svar med betyg, foto och lönepret. till »Hjälpen och sällskapet», Iduns exp. f. v. b.

SOM FÖRESTÅND. t. platsbyrå i Sthlm sökes rut. Dam. 500 kr. insattes som borgen f. omhändertagda medel. Sv. t. »På grund af sjukdom» und. adr. S. Gumaelii Annonsbyrå Sthlm, f. v. b.

TILL SÄLLSKAP och hjälp söker folkskollärarinna i större samhälle, bild., ev. musik, hushållkun. person. att ensam sköta det enkla hush. Sv. genast med anspr. o. uppl. till »Hem», Borås p. r.

Platsen som sjuksköterska vid länslasarettet i Uddevalla Kuraförening är till ansökan ledig.

Kont. lön 500 kr., kostp. under 1 månads semester 30 kr. samt event. pensionsbidrag 25 kr. Tilltr. 15 jan. 1917. Ans. åtföljd af präst- och läkarebetyg samt fotografi insändes före 1 dec. till Lasarettsläkaren. Afdelningens storlek 10 man. och 10 kvinn. platser. Då tillfälle där till finnes, inlägges på afdelningen enklare vanliga lasaretsfall. Biträde finnes.

Kontorsplats på landet.
På mindre fabrikskontor vid järnvägssamhälle i mellersta Sverige blir plats ledig på nyåret för ung dam, dock ej gärna under 24 år, som är väl hemmastad i bokföring, svensk korrespondens, fakturering och allmänna kontorsgöromål. Den som ej kan prestera ett absolut pålitligt arbete gör sig ej besvär att söka, ej heller den, som ej äger självständighet, då vid tillfälle att den sökande skall kunna lämnas att sköta kontoret på egen hand.
Då inackordering ej kan erbjudas, lämpar sig platsen bäst för den, som kan upprätta eget hushåll. 15 min. järnvägsresa till närmaste stad.
Begynnelselön kr. 150.— pr mån.
Svar med fotografi och betygafskrifter samt uppgift a referenser till sign. »Kvinnlig förtroendeplats» under adress S. Gumaelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Hos Asarums församlingsdiakonats plats för sjuksköterska. Lön minst 650 kr. jämte ved, bostad och pensionsafg. Bostad vid Svängsta station. Ansökan till undert. före 15 dec. Tilltr. 1 jan. 1917.
Anton Kullenberg.
Kykoh. adr. Asarum.

En biträdande föreståndarinnabefattning samt trenne översköterskeplatser vid Vadstena hospital och asyl kungöras härmed till ansökan lediga. Löneförmåner: 600.— kr. och 500.— kr. resp. tjänstekäder, 1 a klassens kost och tvätt jämte ålderstilllägg efter 2, 5 och 10 års tjänst med resp. 10, 20 och 40 % af begynnelönelönen. Ansökningar insändas till Öfverläkaren före den 13 nästkommande december.

Söker Ni plats på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?
Kom då ihåg att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat använt förfaringsätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives å postanvisningsblanketten.

Undervisningsvan lärarinna

sökes för vårterminen 1917 att läsa in tvenne gossar i allm. läroverks 1:sta och 2:dra klass. Sökande bör helst ha seminariebildning samt ovillkorligen vara frisk, energisk och ha intresse för sitt kall. Svar helst med fotografi och betygafskrifter samt lönevillkor ställas till »Stations-samhälle och bruk» under adress S. Gumaelii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

Till vårterminen

sökes duglig undervisningsvan lärarinna af god fam. till herrgård i Halland att undervisa 2 flickor, 3:e förbered. o. 6:te klass i vanl. skoläm., språk, musik o. handarb. Sv. med bet. afskrift, foto och lönepret. till »I. 17», Laholm. p. r.

PLATSSÖKANDE

ARBETSAM LÄRAREDDOTTER, 23 år, hurtig och barnkär, önskar plats i vänligt hem. Kunnig i handarb. o. alla inom ett hem förekommande sysslor. Lön. Goda rek. finnes. Tacks. för sv. till »Anspråkslös», Iduns exp. f. v. b.

SOM HJÄLP OCH SÄLLSKAP åt ensam dam (där jungfru finnes), önskar 29-årig bildad, bättre huslig och praktisk flicka plats. Kunnig i sömnad, konstväfnad, finare handarbeten samt målnig. Svar till »Anna-Steina, Gumaelii Annonsbyrå, Malmö.

FLICKA, som för närvarande innehar plats å större kontor, önskar komma till äldre ensam dam (helst religiös), som privatsekreterare. Äfven som hjälp och sällskap eller hos sjuk. Tacksam för svar till »21 år småländska», Iduns exp.

BÄTTRÉ FLICKA önskar 1 dec. plats. Hålst som hus. ålder ka. Svar med upplysningar om lön m. m. till »Fläktstegen», Halmsåp p. r.

BÄTTRÉ FLICKA önskar nu genast arbete på läkaremott gning eler annan lätt sysselsättning. Svar till »Genast», Iduns exp. Stockholm.

UNG, ENGELSKTALANDE flicka, utexam. barnsjuksköterska, önskar i jan. plats i fin familj att sköta sjukt barn, vuxen eller konvalescent. Fina betyg. Svar till »Young Nurse», Helsingborg p. r.

PRÄSTDOTTER önskar plats i fam. helst att sköta mindre barn, genomgått kurs i barnavård. Sv. t. »Familjemedlem jan. 1917», Iduns exp.

BARNSKÖTERSKA, frisk och stark som förut innehaft plats önsk. sådan snarast möjligt i Stockhlm el. dess närhet, lön 25 kr. i månaden. Sv. till »19 år, Sölvesborg p. r.

I PRÄSTGÅRD eller Herrgård önsk. flicka plats, van vid enkl. matl. o. sömn. m. m. Sv. till »Dec. 1916», Figeholm p. r.

FOLSKSKOLLÄRARINNA önskar under ferierna (15 dec.—15 febr.) plats i bättre hem att utföra hvilka sysslor som helst, gärna där jungfru saknas. Tacks. för sv. till »Fritt viöre», Iduns exp. f. v. b.

MEDELÅLD, BÄTTRÉ FLICKA med utmärkta bet. önskar sköta hushåll et hos aktingsvärd herre. Sv. t. »Redbar», Djursholm p. r.

ELEMENTÄRBILDAD FLICKA, som nu genomgår husmoderskurs, söker till nyåret plats att deltaga i matl. m. m. i godt hem, där jungfru finnes. Svar märkt »Förlovvad 22 år» Strängnäs p. r.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.
En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därtöfver.

EXAM. BARNSKÖTERSKA som genomgått en sjukvårdskurs samt arbetat i sinnesslövärdn önsk. plats 1 dec. Sv. till Församlingshemmet, Växjö.

UNG LÄRARINNA önskar plats som husmors hjälp i god familj. Sv. t. »Julferien», Växjö p. r.

SMASKOLLÄRARINNA önskar plats under tiden 1 jan.—24 febr. som hjälp i hemmet. Villig hjälpa barn med lärläsning. Vill anses som familjemedlem. Fritt vivre. Sv. till »27 år», Stenestad, Kågeröd.

FÖR ATT FA DELTAGA i matlagning och övr. sysslor önskar bättre flicka komma i god familj mot fritt vivre ev. lön. Sv. till »Bohusländska» pr Lysekil.

UNG, FRISK, BILDAD, verkligt snäll, barnkär och ordentlig flicka av god familj önskar plats. Helst som barnfröken och husmors hjälp eller som hjälp och sällskap åt ensam dam. Villig att läsa med barn. Är villig och anspråkslös. Betyg och rek. finnes. Tacks. f. sv. t. »Snäll och pålitlig familjemedlem», Strömstad p. r.

UNG SMASKOLLÄRARINNA, kunnig i alla ett hems göromål samt ej rädd för arbete önskar under tiden 15 dec.—15 febr. plats att sköta hushåll eller läsa med barn. Sv. till »15 dec. 1916» Kvarsebo.

Geb. ig. Deutsche sucht zum Januar Stellung in feiner Familie. Familienanschluss. Ohne Gehalt ev. Taschengeld. Auch bei einz. jung Dame. Gute ref. i Schweden. Melms Knieperstr. 20, Stralsund.

Husföreståndarinneplats

sökes av därtill kompetent och intresserad, 28-årig flicka. Kunnig i matlagning och alla hemmets syssl. Ref. gifvas. Tacks. för sv. snarast, under sign. »Ordningssinne o. energi», Iduns exp. f. v. b.

INACKORDERINGAR.

TVÄNNE ÄLDRE damer eller herrar, som önska ett godt hem, kunna få inackordering i bildad familj i Landskrona, härlig sommarstad med alla slags bad. Ref. önsk. och lemnas. Svar till »Endast två» poste restante. Landskrona.

I ETT GOTT HEM på landet, önskas inackordering för en nervsjuk gosse, som är i behof af god och kärleksfull vård. Svar till »Gott Hem» Östgötens kontor. Linköping.

1 å 2 MÅN. INACK. erhålles i prästgård på landet. Lektioner i porslinsmålning kan erhållas. Svar sändas till »45 kr.» p. r. Landskrona f. v. b.

»En annons» är en fusenhöfdad försäljare — fusensfallt viktigt är det därför att den säger hvad den bör säga, hvarken mer eller mindre.»
Införda kostnadsförslag från Idun.

Babylådan

inneh. fullständig utstyr af 2 omgångar för späde barn, välpynt och af bästa kvalitet, pris 10 o. 15 kr. p. låda beroende på montage ring. Sändes mot efterkr. A. C. Cronquist & Son MALMÖ
Rikstel. 815.

För småtingarna!
Julstas n:r I (4-5 år), n:r II (6-8 år), hvardera å tio påbörjade arbeten. Pr sats 2:10 + frakt o. emball. 0:60.
Kindergarten, Strengnäs.

Brudutstyrlar
såväl enkla som finare, samt Dam- och Barnunderkläder ständigt på lager i
Helsingborgs Linneutstyrlaffär, Malmö.
Rikstel. 4812.

ÄKTA SPETSAR!
Äkta spetsar lagas, ändras och tvätas med största omsorg och noggrannhet. Bästa rekommendationer från England och Sverige. Miss Heussner, Waldesruh, Hindås.

Gräddost, vesterbottenstyp, 12 månader gammal, särdeles delikat, vikt ca 7 kg. kr. 2:97 pr kilo mot efterkr.
Tillgången på gammal ost är liten, hvarför detta tillfälle att få extra fin julost bör tagas i akt.
Anna Lindström,
Norrköpings Saluhall N:o 9,
NORRKÖPING A.

Billigt kaffe
kan erhållas genom att själf rosta en »kaffetillsats», som är både billig, god, närande och sockerbesparande. Mycket omtyckt! (ej råg) Prof och beskrifning sändes mot 60 öre i frimärken, adr. »Husmor», Karlstad p. r.

Ölands Gäss
väl gödda, samt höns och ungtuppar till salu. Produkt, Borgholm.

Husqvarna Symaskiner
—svenskt fabrikat—
äro en ovärderlig hjälp i hvarje svenskt hem. Betala sig själfva på kort tid.
Obs. I Förmånliga betalningsvillkor.

Nanny Holmstedt:
För det finare köket.

En ny kokbok med ny och praktisk uppställning. Ger 320 beskrivn. å frukost-, lunch-, middags- o. kvällsrätter. Anvisar elegant uppläggning. Ersätter kokfru o. finns i alla boklädor prydtligt inb. å 2:25.

Lars Hökerbergs förlag.

B. Wimans Byrå
Köper och säljer:
stads- och landegendomar, hotell, pensionat och stabila affärer af olika slag.
HAMNGATAN 5 A.
(Midt emot Nordiska Kompaniet)
Klipp annonsen!

DET NUMERA FÖRNÄMSTA HVETEMJÖLET
ÄR
TRELLEBORGS ÅNGVARNIS AKTIEBOLAG
YPPERSTA HVETEMJÖL

Extrafint Kärrmjöl LEJONKÄRN

CARL BERGLÖV

FLORODOL-TVÅLEN

är barnens förtjusning.

Använd Florodol-Tvålen vid tvättning av de små. Den bevarar och stärker deras fina hud och rosiga hy.

Doktor Bjerkes Ögonklinik
LINKÖPING.

Dr Heilmans
ELECTROMEDICINSKA INSTITUT.
NERVSJUKDOMAR och REUMATISKA
ÅKOMMOR.
Kungälvsplassen 2. Göteborg.
Tel. 45 46.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025. Stureg. 62, Stockholm S. T. 8301.
För behandling af stöje- och rörelseorganens
skador, sjukdomar, deformiteter och
funktionsrubningar.

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
och Pedagogisk Gymnastik
medför enl. kungl. maj:ts medgifvande
samma komp. o. rättigheter som en kurs
vid Gymn. Central-Institutet.
Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. Dr J. Arvedson:
adr. Odeng 1. Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
af läggas efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Nu kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börj. 12 Jan.
Begär utförligt prospekt!

Zanderska Gymnastiken,
Birgerjarlsgatan 23.
Gymnastik, Massage, Elektrisk
Hetluft, Damafd. kl. 11-1:
Dr Gustaf Zander (massage) och
Dr Emil Zander.
Snedbeh.-avd. kl. 1/2-3-1/2-5: Dr
E. Zander. Undersökning kl. 11-1
Herravd. kl. 1/2-8-10: Dr A. Lever-
tin. D:o kl. 2-5: Dr A. Berghel.

ROYAL WINDSOR
Det berömda
hårstärkande vattnet.
Gifver grått hår dess ursprungliga färg,
borttager mjäll. Hindrar håret att falla af.
Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden:
Royal Windsor Perfectionnes. En allhjälp-
stug. försäljn. samt 30 års succés gör. Royal
Windsors verkan. Pris kr. 5.- + porto.
Nederlag: **Franska Parfymmagasinet,**
Hoflev., 21 Drottninggät. 21, Sthlm.

Javana Lelu
det bästa medel för erhållande af
långa ögonfransar och tjocka ögon-
bryn. Pris 6 kr. + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverant. 21 Drottningg. 21, Sthlm.

Majorskan Edmanns
utsökta
Crème Idéale
är af kunnare ansedd som mest för-
skönande och mest elegant. Bleker
frånkrnar och leverfläckar, gör hyn
undomligt vacker.

Mot grått hår!
Härmed meddelas att det utmärkta
och så mycket efterfrågade hårvatten
mot grått hår, som förhindrar
hårfall och fullständigt
borttager mjäll och som i
öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins
Parfymmagasin, Malmstorgsgatan 5
Sthlm, numera fås under adr. Firma
Fanny Gelin, Norrviken. Rikst.
Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

Ramin är ett verksamt
och beprövat
medel mot svå-
ra fall af **Isch-
ias,** mot huf-
vudvärk och mot all slags **Reumatism.**
Rekommenderas af läkare.
Till salu i Apotek à 2 kr. pr fl.

Tvätt!
Tvättning och mangling af privat-
kläder utföres på ett i allo förstklas-
sigt sätt i **Mälarebadets Tvätt-
& Strykinrättning** till ett pris
af **37 öre** pr kg. för tvättposter
öfverstigande 25 kg. Afgiftsfri af-
hämtning och hemsändning.
Allm. 93 44. Riks 38 15.

H.G. Söderbergs
Import-AB
Prima Antracit
Hemköres till alla stadsdelar i poster om
minst 1 hl.
Telefoner namnanrop
"SÖDERBERGS KOLIMPORT".

DAGBLADEN
ENGELHOLMS TIDNING
OCH
ÅSBO HÄRADERS TIDNING
äro de enda ortsorganen för Engelholms
stad och de folkrika orterna i nordvästra
Skåne (Klippan, Åstorp, Kullabygden,
o o Båstad, Torekov m. fl.) o o
Utgifvas alla söckendagar. Upplaga 7,500 ex.

Fjärde praktiska hushållskursen å Lyckebo pens. Sjömarken.
(Göteb.-Borås järnv.) börj. 15 febr. och pågår till 15 maj. Underv. i matl., bakn.,
konserv., väfn., linnesöm, handarb., m. m. Hårligt läge. Godt hemlif. Pris 75
kr. pr månad. Förfragn. ställas till Lyckebo pens., Sjömarken.

Strängnäs Hushållsskola.
12:te arbetsåret. Vårterminen börjar den 20 januari 1917. Grundlig och prakt.
undervisn. Skickliga lärarinnor. Prosp. och ref. gen. Fru **M. Braune,** Strängnäs.

Elfkullens Husmodersskola
börjar sin värkurs 15 jan. Undervisn. i sva:re och enkl. matlagn., bakn. kon-
serv. väfnad och handarb. m. m. Hjälpensin. Prosp. mot dubbelt porto.
Adr Jemshögsby.

Lektioner i Linnesömnad,
även blusar, underkjolar, sportskjortor och barnkläder
Elever mottagas dagligen 12 sept.-16 dec., 10 jan.-10 juni.
Karin Egnér. **Eva Egnér.**
R. T. 35 30. Sibyllegatan 36, Stockholm. A. T. 210 04

Elsa Philips Husmodersskola,
Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A),
börjar sin 18:de termin för bildade unga flickor den 29 jan. 1917. Under-
visning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering och in-
läggning af bär, frukt, grönsaker, fisk och kött; vegetarisk matlagning, sjuk-
matlagning, uppköp, födoämneslära, hushålllets ekonomi m. m. **Olika kurser.**
Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i
huslig ekonomi. Prospekt, ref. och närmare upplysn. på begäran.
ELSA PHILIP, Karlavägen 25, Stockholm
Allm. Tel Östern. 1310.

Stockholms Fysikaliska Kuranstalt
Riks 3444. — 18 Humlegårdsgatan 18 — Allm. 678.
Denna bad- och kuranstalt för friska och sjuka är utrustad med de förnämsta
av de bad- och kurmedel, som gjort Skodsborgs badsanatorium så berömt i Eu-
ropa, ej minst i Sverige, såsom alla moderna vattenkurer och medicinska bad,
kolsyre- och Naubeimerbad, elektrisk-galvaniska, faradiska och fyrcellbad, ljus-
bad med bågfljuss, elektricitetsbehandlingar, kalla och varma inpackningar, mas-
sage o. s. v. — Nervåkommor, gikt och reumatism, kroniska mag- och tarmsjuk-
domar, blodbrist, hjärtsjukdomar, rubbningar i blodomloppet, åderförkalkning,
sömlöshet, yrsnyrsdiates och andra rubbningar i ämnesomsättningen m. fl. sjuk-
domar behandlas efter ordination av läkare — Prislista och alla önskade upp-
lysningar erhållas från anstalten.

5,000 kr. Högsta vinstvärde i
Norrlandslotteriets
4:de dragning den 5 December.
1,125 vinster värda kr. 42,605
Över 70 vinster från 5,000—100 kr.
Lägsta vinstvärde 15 kr.!

Bland vinsterna märkas:	Silveruppsättning, 10 d. matsilver	kr. 1,200
Bouppättning till 4 rum och kök:	Konstverk	" 1,000
matrum, herrum, sovrum, fru-	Herrumsmöbel	" 700
rum, kök	Sängkammarmöbel	" 700
Större motorbåt	Kaffeservis, silver	" 500
Mindre motorbåt	Skrivbord, skrivstol, bokhylla	" 400
	Herrpals	" 300
	Orgel, silveruppsättn. dyrbara vävnader m. m.	" 750

Lott à kr. 3:50, omsättningslott à **kr. 3:25** från
Lotteriets Exp., Hernösand.

Förutom
1:ma Engelsk och Tysk Antracit
tillåta vi oss rekommendera
Antracitbriketter
såsom synnerligen lämpliga för kamineldning
och eldning på galler i kakelugn.
JOH. LUNDSTRÖM & Co A.-B.
Riks- och Allm. Telefon: "LUNDSTRÖMS"

MÄRKET MARKATTAN
GÖR TENN BLANKT SOM SILVER
OCH KOPPAR SOM GULD,
(HOS ALLA HANDLANDE.)
Sunlight Såpval Aktiebolag
Göteborg

Prima Engelska
Antracitkol, Ångkol, Hushållskol,
Koks & Smideskol
ständigt på lager till lägsta dagspriser.
Telefoner: Namnanrop "Lavéns Kolimport"
Lavéns Kolimport A.-B.
17 Mälartorget 17

Ny hushållskurs 20 jan. 1917.
Begär prospekt. — Öfverstinnan A. Hyltén-Cavallius, f. Frick.
Sandvik, Smålands Burseryd.

Turkiska badet
i Malmstorgsbadet är öppet hvarje
torsdag för damer. Yppersta
medel för bibehållandet af smärt figur
och fin hy. Badet är angenämnt,
om man är flera i sällskap. Pris före
kl. 12 kr. 1:50, efter kl. 12 kr. 1:75.

För Jularbeten!
Spetsar, Broderier o. Hvita tyger.
Stort urval! Billiga priser!
De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningslokal
Grefvegatan 13 (Hörnbutiken).
Order till landsorten exp. omg.

BESÖK Hageberg
pr
Jönköping.
RÖSIÖ-SKOLAN
Sådan utbildning — sådan
framtid! Hittills 2 000 elever.
Inträde 1 December och 7 Januari.
Begär prospekt.

Skånska Handelsbanken.
Fonder 21,850,000 kronor.
Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9.
Södermalmstorg 8.
Filialet: Sturegatan 32.
Uthyr kassafack.
Emottager värdehandlingar i
öppet eller slutfet förvar.
Fondafdelning. Kassafack.

Idun utgifves denna vecka
i A och B.